Pregrada.info

NEZAVISNI PREGRADSKI LIST

VELJAČA 2013. | BESPLATNO IZDANJE | BROJ 7. GODINA V.

Magda Topić - Fotografija “Metalni zubi” s kojom je osvojila treće mjesto na izložbi fotografija u Zagrebu pod nazivom “Odnos čovjeka i okoliša”

Darko Topolko (Gorjakovo, studeni 2012.)

IMPRESSUM

Pregrada.info
nezavisni pregradski list

VELJAČA 2013.

BROJ 7. GODINA V.

- BESPLATNO IZDANJE -

List priprema
neformalna udruga
Pregrada.info portala
(www.pregrada.info)

Tekstovi:
mr.sc. Robert Baričević, Tajana Broz, Tomislav Burić, Slavko Dimač, Valentina Hršak, Ana Krušlin, Elizabeta Papeš, Davor Šafranko, Ivan Škrinjar, Zlatko Šorša, Krešimir Topić, Monika Topolko, Marko Vešligaj, Slavica Vidaček, Denis Vincek, Udruga kostelskih žena, Robert Zdolc

Fotografije:
Dalibor Grilec, Josip Krušlin, Zlatko Šorša, Darko Topolko, Magda Topić, Monika Topolko

Fotografije na naslovnici:
Darko Topolko

Urednik:
Josip Krušlin

Grafička priprema:
Josip Krušlin

Naklada:
800 primjeraka

Tisak:
Stega-tisak, Zagreb

SADRŽAJ

Kultura: Narodni običaji	4
Kultura: Zagorska svadba - nekad i sad	6
Kultura: KUD Pregrada	7
Energija i ekologija: Solarna energija	9
Predstavljamo tvrtke: OPG Zdolc	11
Povijest: Mitra - bog koji je blagoslovio vinograde	13
Intervju: Monika Topolko	15
Iz mjesnih odbora: MO Pregrada i Pregrada Vrhi	17
Iz mjesnih odbora: MO Kostel	19
Iz mjesnih odbora: MO Sopot	20
Kolumne: Mladi jastrebovi	21
Kolumne: Je li stvarno prije bilo bolje?	22
Kolumne: Europska budućnost na pregradski način	24
Kolumne: Imaš 100% pravo na nenasilje	25
Kolumne: Kako smo postali zarobljenici	27
Sport: NK Pregrada - tablice	29
Sport: ŽNK Pregrada	30
Monikini recepti: BakeNoir.com - Medena pita	31

Narodni običaji

Ana Krušlin

Događaji koji se prenose predajom ili nasljeđem a prikazuju opće prihvaćeni način ponašanja vezan za obilježavanje raznih prigoda, vjerskih blagdana a i dnevnih radnji, a narod ih je prihvatio nazivamo narodnim običajima. Na našem području ima nekoliko takvih običaja.

Pregrada je prije svega poznata po manifestaciji koja se više od 40 godina održava tu pod nazivom „Branje grojzdja“ a temeljena je na narodnim običajima. Sve više ljudi se oblači u zagorske nošnje i to je svakako dobar način da se sačuva originalnost nošnje uz prikaz običaja berbe u pregradskom kraju.

Priredba Branja grojzdja prikazuje povorku berača koji idu u berbu. Berači se u narodnim nošnjama voze na kolima s konjskom ili kravljom zapregom, natovareni opremom za branje i spremanje grožđa.

Uz Božić, berba je jedna od rijetkih prilika da se cijela obitelj s gostima nađe na okupu. Po tradiciji su se za berbu radila i birana jela kao što su purica ili guska s mlincima, bučnjača i zlevanka, gibanice od oraha i maka, a za berače tu je bila i rakija «kaj ne bi berače i brentare grizlo v želucu od zobanja grojzdja». Skriveni razlog ovom izboru pića bio je ponestajanje domaćeg vina uslijed ljetnih vrućina kod mnogih domaćina. Sama berba imala je svoj ustaljeni tijek. Ujutro bi se berači sastali kod domaćina pa uz čašicu rakije radili procjene o broju brenti koje će napuniti grojzdjem. Tada berači kolima odlaze u trsje i počinje berba. Žene, djeca i stariji obiru trsove režući peteljke grozdova, momci i mlađi muškarci su brentari, a stariji muškarci na čelu s domaćinom u klijeti melju grožđe, ocjeđuju ga i pomoću lakavnice izlijevaju mošt u lagaf, a ocijeđeno grožđe stavljaju u prešu i prešaju. Nakon berbe berači blaguju, a zatim i zapjevaju poneku vinsku pjesmu. Ako je berba bila obilna i grožđe zdravo i ako je od Uskrsa ostalo malo praha za pištolu, znalo se i zapucati tako da odjekuje okolnim bregima. Sljedećih dana bi domaćinu ostalo da ispreša ostatak grožđa, prepreša ga, mošt izlije u bačve i potom sav alat i naprave opere i pospremi za iduću berbu te s mirom čeka da sv. Martin mošt pretvori u vino.

Najpoznatija koreografija KUD-a Grada Pregrade je istog naziva kao i tradicionalna manifestacija „Branje grojzdja“. Prikazuje običaj završetka same berbe. Zadnje grožđe se donosi iz trsja i sipa u brentu ili putu gdje se grožđe malo izdreša i nosi u škaf u kojem mlade djevojke bosim nogama gacaju i na taj način istiskuju mošt. Domaćin dolazi s vinom i nudi berače.

Na zadnjem trsu napravi se blagoslov kako bi sljedeće godine dobro rodilo i svima se zaželi ljubav, sloga i mir. Nakon toga se otvara košara koja se donijela u berbu. U njoj obavezno treba biti pečena živina (guska, raca, purica ili kokoš), špeka, luka, bučnica ili štrukli i obavezno gibanica. Uz obilje hrane počne veselje uz pjesmu, svirku i ples.

Fašnik u Pregradi

Kao što znamo, datum fašnika je promjenjiv iz godine u godinu, no smisao mu je, a o tome svjedoče i običaji vezani uz njega, tjeranje zime i svega ružnoga što se nakupilo tijekom godine. Stoga, on u sebi nosi vedrinu i optimizam jer nakon katarze najavljuje bolje vrijeme. Fašnik je ostatak poganskih vremena, ali je skladno uklopljen u kršćanski kalendar; na njega se nadovezuje korizma sa svojim zabranama i ograničenjima.

Ovu jednostavnu shemu mogli smo vidjeti i u pregradskoj fašničkoj povorci za koju se moglo reći da je u potpunosti pučka, posve spontana. U njezinoj organizaciji, sudjelovalo je mnoštvo Pregrađana predvođenih posebno nadarenima i komediji sklonim pojedincima koji su u samoj povorci preuzimali ključne uloge. Povorka se sastojala od nekoliko desetaka skupina od kojih je svaka pokazivala neku šaljivu zgodu ili grešnu epizodu koja se dogodila u proteklo vrijeme. Nažalost, fašnička povorka se već nekoliko godina ne održava iako je bila iznimno posjećena i među najvećima u okolici.

KUD grada Pregrade sa folklornom sekcijom također prvenstveno radi na koreografijama u kojima se prikazuju prigodni i životni običaji iz naroda. Uz originalne narodne nošnje iz Pregrade i okolice njeguju se pjesme, plesovi i običaji.

Uz već opisanu koreografiju „Branje grojzdja“ folklor prikazuje i običaje:

Zagorska svadba

Prikazuje jedan isječak iz običaja svadbe u Zagorju. Mladenka je u svečanoj zagorskoj nošnji, na glavi ima vijenac od sitno izrađenih cvjetića od krep papira a u ruci isto buketić cvijeća. Mladenac ima također svečanu narodnu nošnju, na glavi šešir, a oko vrata ženski rubac. Mladenki se iza ponoći skida vijenac sa glave i veže rubac kojeg ima mladenac. Mladi dečki pokušavaju prilikom skidanja vijenca mladenki na glavu staviti šešir, što bi značilo da će biti muške djece. Nakon skidanja vjenčića nastaje veselica, svi plešu i vesele se.

Čestitanja povodom Tri Kralja

U okviru starog rešeta napravljena je zvijezda u kojoj gori svijeća. Čestitari je nose i dolaze pod prozor domaćina s prigodnom pjesmom. Na taj se način, pjesmom čestitalo nadolazeći blagdan Sveta tri kralja.

Pranje veša

Sela pregradskog kraja bila su siromašna, ali su oduvijek obilovala vodom. Kroz selo ili je tekao potok ili je bio zdenac na kojem se prao veš. Žene i djevojke na izvoru s vešom lupaju po koritu. Okolo su mladi dečki koji gledaju djevojke i izazivaju ih, a djevojke i žene ih,kada pretjeraju, poliju s vodom. Naravno, uvijek sve završi s općom veselicom.

Običaji Jurjeva

U sjeverozapadnom i središnjem području Hrvatske bio je poznat još jedan proljetni običaj – običaj zelenog Jurja.

Jurjevo je početak gospodarske godine, ugovarale su se sluge za narednih 12 mjeseci. Skupina s Jurom, koji ima u ruci zelenu granu, ide po kućama i pjeva prigodnu pjesmu. To su nekada radila djeca i pjesmom molila gospodara da im podari nešto jela - dva tri jajca i klobasicu…

Svaki narod koji ima puno običaja je bogat narod. Naš kraj ih ima puno.

Svi ih zajedno trebamo njegovati, obnavljati i prenositi mlađim generacijama jer to je jedini način da ih sačuvamo. ■

Zagorska svadba - nekad i sad

Valentina Hršak

I tak je Jožek mene isprosil. Nisu nekad, dete drago, to mladi sami odlučili. Došel je sa svojom familijom pitati i oca i mati za dopuštenje. I tak smo se dogovorili da bumo se oženili po zimi.“

Prekinula sam svoju sugovornicu i upitala je: *„A kak to da su se prije ljudi često vjenčali zimi? Pa danas najviše vjenčanja ima od petog do devetog mjeseca...*“

„Od proljeća do jeseni je trebalo delati. Napraviti vrt, kositi tranike, pobirati sijeno... Krumpir, kuruza, berba grojzdja. Nije nekad bilo Konzuma. Kaj smo posijali i posadili, to smo jeli i pili.“

Tako sam jedno hladno poslijepodne pričala o nekadašnjim običajima sa simpatičnom bakom Nadom. Naravno, uz finu, domaću gibanicu. Slušajući tako tu istinitu priču, zainteresiralo me da i sama više saznam i „proguglam“ o starim vjenčanjima i svadbenim običajima.

Nova i stara vjenčanica na izložbi “Nešto staro - nešto novo”

Pa kako je to nekad bilo? Čin vjenčanja je od davnina predstavljao važan trenutak za mladence, ali i za njihovu zajednicu. Svadba je bila prilika za slavlje, druženje, gozbu i ples. Mladić i djevojka (naši budući mladenci) su najčešće živjeli u istom selu, a u puno slučajeva su se upoznavali uz pomoć bračnih posrednika. I obitelj je imala važnu riječ u odabiru bračnog druga. Sama prošnja obavljala se nakon dogovorenog i već odobrenog braka. U prošnju je mladić najčešće išao s ocem, ponekad i s budućim kumom. Od djevojke je, u znak pristanka, dobio dar kao simbol zaruka. Nakon zaruka, budući mladenci u pratnji kumova, dogovorili su datum vjenčanja u župnom uredu.

Daljnje „aktivnosti“ slične su današnjima. Na slavlje su se pozivali prijatelji i rodbina, sakupljala se hrana, pripremali kolači, birala odjeća... Vezano uz moj sadašnji posao, možete zamisliti zašto su me najviše privukli upravo članci o svadbenoj odjeći! Kao što i današnje mladenke veliku pažnju posvećuju pronalasku savršene haljine, i u prošlosti je svadbena odjeća imala važno mjesto u cijelom procesu planiranja vjenčanja. Svakako je trebalo izabrati vrlo svečanu odjeću, ali to je uvelike ovisilo i o materijalnom stanju obitelji mladenaca. Najvrjednije su bile tradicionalne narodne nošnje, rukom šivane. U obzir je dolazila i modernija odjeća. Vjenčanica je bila bijela, manje ili više ukrašena. Sa posebnom pažnjom, mladenkine vršnjakinje plele su vjenčić, kojeg je mlada nosila u kosi. Nosila je i dugi bijeli šlajer, danas znan kao veo, i vjerovalo se da štiti od zlih duhova. Mladoženja je također nosio novo, nikad nošeno odijelo, najčešće šivano kod seoskog krojača. Uz sebe su imali kranclere, neudane djevojke i neoženjene mladiće koji su ih pratili u zajednički život.

Slavlje je najčešće bilo kod kuće, uz bogat stol i mnoštvo zagorskih specijaliteta: sir i vrhnje, jaja, meso, vino, štrukle, krafne, orehnjače i makovnjače...

Čini vam se da je to bilo davno? I da je bilo skromno? U usporedbi s današnjim vjenčanjima bilo je skromno. Nije bilo sala za vjenčanje, limuzina, haljina s potpisom, torta na deset katova... Ali bilo je veselja, plesa, druženja. Cijelo selo sudjelovalo je i pomagalo mladima u početku njihovog zajedničkog života.

Vjerojatno će i naši običaji za pedesetak godina budućim naraštajima biti skromni. Možda budu i smiješni. A možda se zadrže neki još i od prije, pa i od nas. Možda će netko za pedeset godina jednoj djevojčici pričati o svom vjenčanju i pokazivati slike... A možda će na slici biti i moja vjenčanica. Tko zna? ■

KUD Pregrada

Slavica Vidaček

Po nekim zapisima je vidljivo da začeci zbornog pjevanja u Pregradi sežu na početak prošlog stoljeća, tj. do 1914. godine. No, Kulturno umjetničkom društvu "Pregrada" prethodilo je Društvo „Đure Prejca" koje s radom započelo iza rata i radilo je do 1978. Nemirni duh pregradskih entuzijasta nije dugo mirovao i 1981. osniva novo kulturno umjetničko društvo „Edo Leskovar". KUD je početkom devedesetih godina promijenio svoj naziv u KUD „Pregrada".

Članovi su se okupljali i radili po sekcijama. Sekcije su se osnivale prema interesima članstva. Mješoviti pjevački zbor je prva osnovana sekcija u KUD-u, a nakon nje se osnovala tamburaška sekcija, folklor, limena glazba i dramska sekcija. Mješoviti pjevački zbor i tamburaška sekcija su najdugovječnije sekcije KUD-a i aktivne su i danas. Zbog velikog interesa članova, 2010. godine osnovala se i dramska sekcija.

Iza svih sekcija KUD-a zabilježeni su brojni uspješni nastupi na smotrama, manifestacijama i raznim drugim prigodama. Uvijek smo rado viđeni gosti, a mnogi nas smatraju dobrim organizatorima i domaćinima pa nam je već 17 godina, za redom, povjerena organizacija koncerta zbornog pjevanja u župnoj crkvi u Pregradi. Česti su i upiti za naša kulturna zbivanja jer bi mnogi željeli nastupiti kod nas. Naši članovi također bi htjeli više nastupati i više organizirati, ali zbog manjka odgovarajućeg prostora nismo u mogućnosti to ostvariti. Gostovanja su nam također ograničena jer radimo s vrlo skromnim sredstvima - pomoću Gradskog proračuna jedva osiguravamo rad sekcija. Da bismo mogli nabaviti nove i popraviti stare instrumente, nabaviti rekvizite ili neku drugu opremu, obraćamo se mnogim poduzećima i fizičkim osobama. Situacija u društvu je takva da su donacije rijetke, ali nama dragocjene. Organizaciju koncerata, odlaske na smotre i poneki gostujući nastup, članovi participiraju od svojih skromnih primanja jer najveći dio članstva su penzioneri i učenici.

Mješoviti pjevački zbor vodi prof. Marija Ivanjko. Mnogi članovi zbora su članovi KUD-a od njegovog osnivanja te se prošle godine počelo raditi na pomlađivanju članstva. Tijekom rujna i listopada prošle godine okupilo se petnaestak mlađih osoba, većinom učenika, pod vodstvom prof. Olene Ciglenjak, a prvi njihov nastup bio je na božićnom koncertu.

Tamburaška sekcija je nekad bila tamburaški orkestar, ali s vremenom je postala tamburaški sastav kojeg zbog prepoznatljivosti na nastupe šaljemo pod nazivom „Dečki z Pregrade".

„Dečki z Pregrade“ pod vodstvom Franje Kaučića nastupaju samostalno, prate naš zbor i soliste, a tijekom godina pratili su i mnoge poznate pjevače, npr. opernu pjevačicu Barbaru Otman, Ivicu Pepelka, Radeka Brodarca, Krunoslava Jazbeca...

Dramska sekcija radi dvije godine i u svom repertoaru ima nekoliko jednočinskih predstava te jednu vlastitu predstavu koja je uspješno izvedena na Smotri dramskih amatera KZŽ, dva puta u Pregradi, Bolnici Krapinske Toplice, Europskom domu u Zagrebu te na godišnjem druženju Udruge umirovljenika Pregrade. Na postavljanju predstava rade svi članovi sekcije i svaka predstava je rezultat zajedničkog rada. Započete su pripreme na novoj predstavi s kojom ćemo nastupiti na Smotri dramskih amatera KZŽ, a sugrađani mogu uskoro očekivati njezino izvođenje u Pregradi.

Uz dramsku sekciju, i ostale tri sekcije trebaju nastupati na smotrama. Na smotrama se, od stručne osobe imenovane pri HSK, ocjenjuje rad i postignuća svake sekcije. Stoga se svaka sekcija nastoji dobro pripremiti i pokazati u najboljem svjetlu.

Na žalost, smotre se održavaju od ožujka do lipnja te bi ovo vrijeme trebali koristiti za intenzivne pripreme, ali to nismo u mogućnosti jer se naš prostor za vježbu nalazi se u zgradi NK Pregrade koji je vrlo hladan (10 ^{0}C ili još manje) te je u njemu nije moguće raditi. U susret nam izlazi Udruga umirovljenika koja nam često dozvoljava korištenje prostora. Nažalost, to je mala i niska prostorija i vrlo teško se održavaju probe zbora, dramske još teže jer se ne može složiti nikakva scena, već se može uvježbavati samo tekst, a tamburaška sekcija probe odrađuje u privatnim prostorima, stanovima, svojih članova.

Sve naše sekcije će kao i dosad nastupati na svim smotrama, a za naše sugrađane će biti koncerata i predstava. Da bismo to ostvarili, nije dovoljan samo naš rad već i redovito sufinanciranje Grada, prostor za vježbe te prostor za provedbu aktivnosti. Za naše aktivnosti, često koristimo prostore OŠ u Pregradi, knjižnice i župne crkve. Zahvalni smo svima koji nam pomažu. Gradu na sufinanciranju rada KUD-a, gore navedenima na korištenju prostora, svima koji nam pomažu svojim donacijama i našoj dragoj publici koja nas vjerno prati, a njihov pljesak nam je daljnji podstrek za naš rad. ■

Solarna energija

Ivan Škrinjar i Davor Šafranko

Sve počinje od Sunca! Sunce je središnja zvijezda našeg sunčevog sustava.Promjer Sunca iznosi 1.392.000 km, masa $1{,}9891 \times 10^{30}$ kg, dok temperatura u središtu Sunca iznosi 15 milijuna °C. Fuzijom se oslobađa velika količina energije i to još narednih 5 milijardi godina!

Jeste li znali da Zemlja u jednom satu od Sunca primi dovoljno energije za zadovoljenje svih svojih godišnjih energetskih potreba!

Njemačka, svjetski lider u proizvodnji i korištenju solarne energije, ima duplo manje sunčanih dana u odnosu na Hrvatsku! Najbolji sunčani dan u Njemačkoj je naš najgori sunčani dan! U Njemačkoj trenutno više ljudi radi u industriji obnovljivih izvora energije nego u automobilskoj industriji!

Zašto solarna energija?

To je jedan od ekološki najčišćih izvora energije, ne stvara buku i ne zagađuje okolinu! Solarna energija je obnovljiv i neograničen izvor energije iz kojeg, izravno ili neizravno, potječe najveći dio drugih izvora energije na Zemlji. Solarna se energija u svojem izvornom obliku najčešće koristi za pretvorbu u toplinsku energiju za sustave pripreme potrošne tople vode i grijanja (u europskim zemljama uglavnom kao dodatni energent, dok se za pretvorbu u električnu energiju koriste fotonaponski sustavi (solarne elektrane).

Samo jedan kWh električne energije dobivene iz Sunca smanjuje emisiju CO^2 za 1 kg!

Potencijal solarne energije R. Hrvatske

Godišnja potrošnja energije u Republici Hrvatskoj iznosi 111 TWh, a godišnje dozračena energija Sunca na površinu Hrvatske iznosi 74.300 TWh, što je 670 puta više od ukupne godišnje potrošnje.

Zato nije teško zaključiti da Hrvatska ima izvrstan potencijal za korištenje solarne energije, ali i općenitog razvoja u smislu otvaranja novih radnih mjesta i razvoja poduzetništva u energetici.

Solarne tehnologije

Solarne tehnologije široko se opisuju kao pasivne ili aktivne, ovisno o načinu kako se prikuplja, pretvara i razdjeljuje solarna energija.

SOL NAVITAS

d.o.o. za proizvodnju solarnih sistema

*** fotonaponski sustavi**
*** solarni moduli**
*** regulatori, inverteri, baterije**
*** proračun fotonapona**
*** projektiranje, ugradnja, nadzor**

info@sol-navitas.hr -- www.sol-navitas.hr

Pasivne solarne tehnike odnose se na odabir materijala s povoljnim termičkim osobinama, oblikovanjem prostora, orijentaciju zgrada prema suncu u svrhu korištenja solarne toplinske energije. Pasivne solarne tehnike smanjuju potrebu drugih izvora za proizvodnju toplinske energije i uglavnom se smatraju tehnologijama potrošnje. Aktivne solarne tehnike odnose se na primjenu fotonaponskih modula, kako bi se solarnaenergija pretvorila u električnu energiju. Aktivne solarne tehnologije smatraju se tehnologijama proizvodnje.

Karakteristike solarne energije za proizvodnju električne energije

Prednosti korištenja solarne energije za proizvodnju električne energije su dostupnost na svim mjestima, jednostavna instalacija, mali troškovi održavanja, kontinuirano padanje cijena proizvodnje električne energije, dok se pod mane ubraja potpuna ili djelomična nemogućnost rada noću i u lošim vremenskim uvjetima, sezonske oscilacije, potreba za pohranom i prijenosom te relativno veliki kapitalni investicijski troškovi, no isplativost solarne energije je neupitna!

Zašto se isplati investirati u solarnu elektranu? Postoje četiri vrlo jednostavna odgovora, a to su: postupak štednje kroz dugoročno vrijeme, neprocjenjiv osjećaj sigurnosti odnosno neovisnosti, sigurno i jednostavno rukovanje, jedinstveni dizajn i estetika proizvoda.

Ugradnjom fotonaponske solarne elektrane na krov objekta može se postati povlašteni proizvođač energije i s Hrvatskim operatorom tržišta električne energije (HROTE) potpisati ugovor o otkupu proizvedene električne energije te tako osigurati cijenu propisanu prema Tarifnom sustavu na snazi, po proizvedenom kWh električne energije, u narednih 14 godina. Investicija se može isplatiti za 5 do 7 godina, a u ostalom razdoblju do 14 godina ostvaruje se profit.

Nakon isteka ugovora potpisanog na 14 godina, pa sve do roka trajanja sustava, i dalje je dostupna besplatna energija proizvedena fotonaponskom solarnom elektranom.

.....

Jeste li znali da grad Pregrada ima tvrtku ***Sol navitas d.o.o.****, profesionalnog partnera za solarne elektrane? Za više informacija pogledajte* **www.sol-navitas.hr** *ili pitajte na* **info@sol-navitas.hr.**

Predviđena godišnja proizvodnja el. energije solarne elektrane u Pregradi

Vrijeme povrata uloženih sredstava u Pregradi je od 6 do 7 godina, a kako se ugovor o otkupu el. energije radi na 14 godina, sljedećih 7 do 8 godina ostvaruje se čista dobit. Naravno, i nakon tog perioda solarna elektrana je u punoj funkciji još najmanje desetak godina (životni vijek elektrane je najmanje 30 godina).

Vrijeme povrata investicije ovisi o više faktora, a to su: lokacija, snaga elektrane, postotak uloženih vlastitih sredstava, postotak kredita, kamatna stopa kredita itd. ■

Tablica 1: formiranje poticajnih cijena za otkup proizvedene električne energije

TIP POSTROJENJA	C	k1	C*k1
Solarna elektrana instalirane snage do uključivo 10 kW	**1,10**	**2,39**	**2,63**
Solarna elektrana instalirane snage veće od 10 kW do uključivo 30 kW	**1,10**	**2,03**	**2,233**
Solarna elektrana instalirane snage veće od 30 kW	**1,10**	**1,50**	**1,65**

C – visina fiksne tarifne stavke
k1 – korektivni koeficijent za integrirane sunčane elektrane

Tablica 2: godišnji prihod solarne elektrane u Pregradi za snage 10 i 30 kW

Grad Pregrada		
Snaga elektrane	10kW	30kW
Godišnja proizvodnja (kWh)	10.400	31.200
Otkupna cijena (kn)	2.63kn	2.23kn
Godišnji prihod (kn)	**27.352 kn**	**69.576 kn**

Izreka poznatog inovatora:

Ja bih stavio novac na Sunce i sunčevu energiju. Kakav izvor energije! Nadam se da ne moramo čekati da nafte i ugljena nestane prije nego što se uhvatimo u koštac s time!

Thomas Edison, 1931.

OPG Zdolc

Robert Zdolc

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Zdolc bavi se proizvodnjom grožđa i vina, a tradicija stara preko sto godina prenosi se s koljena na koljeno. Obiteljsko gospodarstvo i vinarija Zdolc nalazi se u Klenicama, vinogorje Pregrada, vinogradarska podregija Međimurje - Zagorje.

Njegujući staru tradiciju proizvodnje vina, uz primjenu modernih tehnologija prerade grožđa i kontrolirane fermentacije, na ovim vrlo pogodnim položajima za uzgoj vinove loze, dobivamo vina visoke kvalitete.

Zahvaljujući entuzijazmu i neizmjernoj strasti kojom pristupamo ovoj vrlo zahtjevnoj proizvodnji, postignuti su zapaženi rezultati.

Nekad su vina zagorskih brega bila sinonim kiselih vina. Kroz godine edukacije vinara, primjene novih tehnologija, osvajanje zlatnih medalja za kvalitetu, danas naša vina imaju potpuno drugi status.

Kada smo krenuli u ozbiljniji posao prije deset godina, želja nam je bila da jednog dana u restoranu možemo naručiti butelju vlastitog vina. Želja nam se ostvarila, danas su naša vina prisutna u gotovo svim značajnijim restoranima Krapinsko-zagorske županije, ali i dalje. Duži niz godina imamo kvalitetna vina, međutim, zadnje dvije godine, vina su prešla i magičnu granicu" vrhunsko vino". Pričati o tome prije 6-7 godina, zvučalo bi nestvarno.

Ključan je pristup uzgoju vinove loze. U životnom ciklusu vinove loze, ljudske ruke nezamje-

njiv su faktor. To znači živjeti zajedno uz vinovu lozu tijekom cijele godine njegujući je od ranog proljeća do kasne jeseni, okopavanjem, plijevljenjem, prihranom. Kod uzgoja ne koristimo mineralna umjetna gnojiva i trudimo se tretirati vinograd sa što manje kemijskih sredstava zaštite. U prskanju ne koristimo insekticide i sistemične preparate.

Vinova loza na kraju uzvraća plemenitim plodom, kao osnovom za plemenitu kapljicu.

To je tzv. integrirana poljoprivredna proizvodnja, koja bi kroz projekt podizanja novih nasada autohtonih zagorskih sorata vinove loze (krapinska belina, graševina) trebala prerasti u čistu ekološku proizvodnju.

Posebna pažnja posvećuje se mikrobiologiji mošta i mladih vina, te fermentaciji koja je dirigirana na niskim temperaturama. Time postižemo da sve mirisne note i arome iz grožđa i mošta budu sačuvane u budućem vinu.

Od vina izdvajamo vrhunsku graševinu i sauvignon.

Držite li u ruci čašu vina i osjetite miris pokošene trave, paprike, koprive, a najčešće miris bazge, riječ je o Sauvignonu bijelom (Sauvignon blanc). Zahvaljujući vrhunskom položaju tzv. „Banovec“, koji je nekad pripadao našem slavnom književniku Janku Leskovaru, ovo je vino posebno. Janko Leskovar vrlo je često inspiraciju pronalazio upravo u ovome vinogradu, kojemu se u potpunosti i posvetio nakon što je prestao pisati.

Ovamo doći, otvoriti vrata klijeti, pak pri pragu, otkud puca vidik na stotine zagorskih brežuljaka, sjesti na izvrnute škafice, izvaditi sira i kruha, a u čaše utočiti svježega, iskrećeg se vina.

Novela „Propali dvori“ – Janko Leskovar

Vina se mogu kušati u posebno opremljenoj kušaonici uz stručan komentar.

Tu počinje priča o tzv. vinskom turizmu.

Prekrasni položaji, pogled na ljepotu zagorskih brega, vrhunska vina i ambijent zagorske kleti, pružaju turistima vrhunski doživljaj. Kroz projekt Krapinsko-zagorske županije „Bajka na dlanu“, sustavno radimo na promidžbi Hrvatskog zagorja kao vrhunske tursitičke destinacije. Problem je što taj proces ide vrlo sporo i učinci nisu u skladu s očekivanjima. Gospodarska kriza sigurno je jedan od razloga, međutim, kroz praćenje zadovoljstva raznih grupa turista, koji su vođeni kroz stručne degustacije i obilaske podruma i vinograde, ipak vidimo svjetliju budućnost. ■

MITRA - bog koji je blagoslovio vinograde

Slavko Dimač

Mitra se rodio, prema predaji iz stijene 25. prosinca, a prvi koji su mu se poklonili i tako mu iskazali počast bili su pastiri. Na svijet je sa sobom donio frigijsku kapicu, nož, i luk. Kad je odrastao, Mitra se upustio u borbu s bogom Sunca i pobijedio. Nakon toga izvršio je po zapovijedi Ahuramazde, boga dobra, nekoliko složenih zadataka, prije svega da uhvati i ubije bika goleme snage, a to se ponavlja svake godine jer taj bik iznova narasta i obnavlja snagu. Pomagao je ljudima u oskudici i nevolji, branio ih u nesreći i ratovima od demona podzemlja - boga zla Ahrimana.

Za pridržavanje strogih moralnih načela, čist i uzdržljiv život, svojim je privrženicima, koji su se međusobno zvali braćom, obećavao vječno blaženstvo na onome svijetu. Pratio je duše umrlih u zagrobni život, davao im napitak od vina i krvi ubijenog bika, što im je osiguravalo besmrtnost, a ako bi zaslužili, odvodio bi ih je ljestvama sa sedam pregrada u visine čistog svjetla. Njegovi simboli bili su lav, bik i orao. Kult Mitre bio je za grčko-rimska mjerila vrlo star. Iz 14. st. pr. Kr. sačuvan je dijalog između hetitskog kralja Muršila i vladara Mitanaca, u kojem se Mitra zaziva za svjedoka i zaštitnika. Kult Mitre, koji potječe iz Perzije ili Indije, identificira se sa svjetlom te je stoga bio bog zakletvi, ugovora i sl. Garantirao je mir među plemenima pa je ubrzo preobražen u ratno božanstvo te se, kao takav, brzo proširio Rimskim Carstvom. Iz Grčke (gdje je stigao preko Kilikijskih gusara) proširio se Mediteranom i sjevernom Europom gdje je dobio mnoga nova obilježja odmaknuvši se od originalnog Zoroastrizma (Mazdaizma) iz kojeg je potekao. Kult je svoj vrhunac dosegao u trećem stoljeću, ali ubrzo ga je preplavilo kršćanstvo s kojim je imao mnogo dodirnih točaka, ali bio je, za razliku od te religije, rezerviran za uski krug posvećenika (rođendan Mitre slavio se 25. 12., «krstilo» se vodom, vjerovalo u bolji život na drugome svijetu koji se stječe odricanjem na ovom i sl.)

U Grčkoj stoljećima nije bio prihvaćen, ali je bio prihvaćen u Rimu na zalazu Republike kamo je trgovačkim vezama dospio s istoka i to povratkom isluženih legionara u domovinu te posredovanjem robova s Istoka, među kojima je imao najviše privrženika.

Među poklonicima boga Mitre najviše je bilo vojnika, bivših robova, zatim trgovaca i činovnika. Poznato je da se u kult nisu primale žene, a to je izgleda i dovelo do propasti ove religije. Nije čudo što su najviše vojnici bili uključeni u ovaj kult, jer je Mithras bog koji ljudima daje hrabrost i krepost. O mitraizmu se ipak vrlo malo zna, jer iza štovatelja ovog boga nije ostalo nikakvih zapisa. Osim nešto ostataka koji su pronađeni u ru-

ševinama hramova tzv. mitreja ili lat. mithraeuma, praktično relevantnih podataka nema. Razlog tome je mističnost i tajnost rituala u kojima se više polagalo na tajnost inicijacija nego na propagiranje kulta.

Današnji izgled vinograda gdje je nađena ploča boga Mitre (granica Donje i Gornje Plemenšćine)

Mitrin reljef iz okolice Pregrade

Reljef boga Mitre pronađen je u okolici Pregrade, točnije između Plemenšćine Gornje i Plemenšćine Donje. Spomenik je našao seljak Martin Gorupić iz Plemenšćine Gornje, negdje oko sredine ožujka 1941. u svom vinogradu, na mjestu koje se zove Gromlja.

Spomenik je od tog seljaka otkupio knjižničar Milan Hustić, a od njega Arheološki muzej u Zagrebu.

Objašnjenje reljefa

Nađen je na dubini od oko 30 cm. Osim tog spomenika ništa drugo nije nađeno na tom mjestu, ali ni u bližoj okolici.

Reljef je isklesan na mramornoj ploči visine 43,5 cm, širine 51,5 cm, a debljine 6,8 cm u ediculi s polukružnim zabatom koja zapravo nije ništa drugo nego stilizirana špilja.

Reljef je uobičajen prikaz Mitre kako ubija bika: Mithras, s frigijskom kapom i plaštem koji vijori vezan na desnom ramenu, kleči na biku; ljevicom ga je uhvatio za njušku, desnicom drži nož, koji gura biku u rebra. U lijevom kutu reljefa nalazi se poprsje Lune, a u desnom kutu poprsje Sola. Lijevo i desno od Mitre nalazi se po jedan Dadophoros s uzdignutom bakljom. Uništeni su dijelovi ruku, baklja lijevoga i glava desnoga bakljonoše. Natpis ispod reljefa glasi: I(nvicto), D(eo), O(mnipotenti), VAL(erius), MARCELIANUS EX VOTO I(nvicto), L(ibens), P(osuit). Što znači: „Zavjet nepobjedivom svemogućem Bogu s veseljem radostan postavio je Valerije Marcelijan."

Mitrin reljef iz okolice Pregrade stoji ovdje posve usamljen i vjerojatno je pripadao krugu Mitrinih štovatelja kojemu je središte bilo u Ptuju.

Kako se reljef ovdje našao (jer osim reljefa ništa nije pronađeno), ostaje zagonetka koju tek treba riješiti! ■

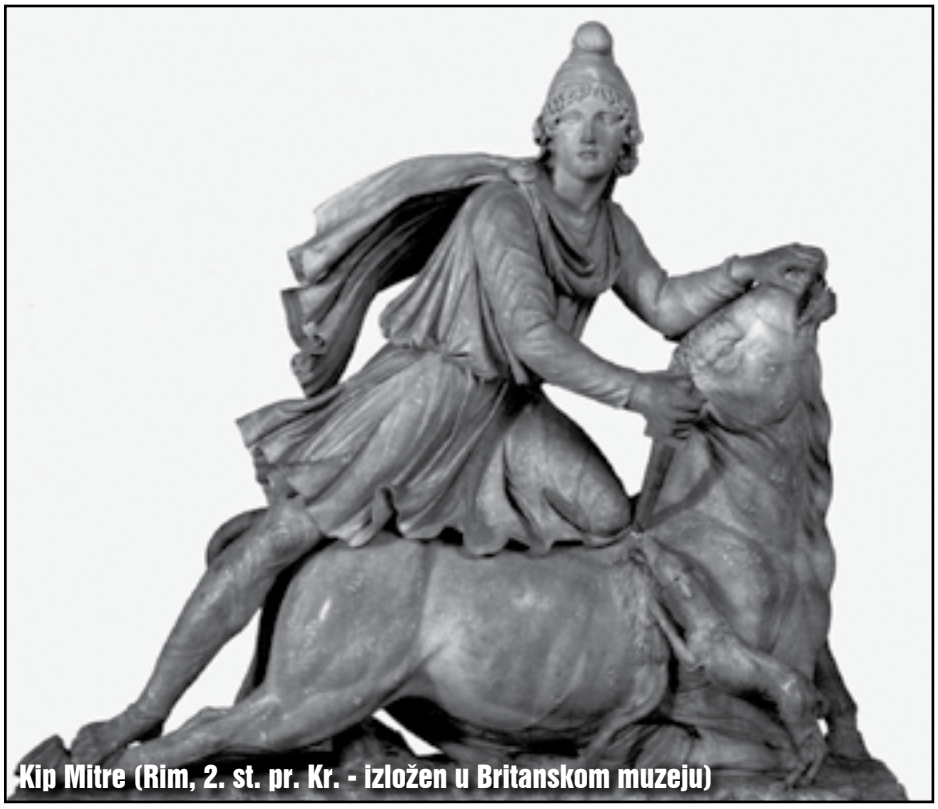
Kip Mitre (Rim, 2. st. pr. Kr. - izložen u Britanskom muzeju)

Monika Topolko

IZVOR: EXTRAVAGANT.COM.HR

Monika Topolko je još jedna gastro blogerica koja nas je nadahnula. Njezin blog BakeNoir (www.bakenoir.com) je savršen spoj kuhinje i fotografije. To su ujedno dvije najveće ljubavi vlasnice bloga. Učiteljica engleskog jezika, knjižničarka i rock pjevačica, na svojem blogu otkrila nam je zašto je pobjegla iz velikog grada, za čime najviše ludi, a ono najvažnije su recepti. Ima ih zbilja puno i krasni su. Upoznajte Moniku i kuhajte s njom!

P: Koliko dugo kuhaš i blogaš?

Ideja o pokretanju gastro bloga rodila se sasvim slučajno prije četiri godine. Ozbiljnije sam počela kuhati prije šest godina, kada sam započela zajednički život sa tadašnjim dečkom, odnosno sadašnjim suprugom. Tada sam znala da moram još mnogo toga naučiti, no usprkos tome osjećala sam kako me kuhanje ispunjava, opušta i veseli. Blog sam nazvala "Sweet Sensation" i isprva je bio zamišljen kao zbirka recepata i neka vrsta osobnog kulinarskog dnevnika pomoću kojeg ću pratiti svoj napredak, no ubrzo se pretvorio u mnogo više od toga. Nakon nekog vremena, broj posjetitelja je izuzetno porastao. Sve je više bilo čitatelja sa engleskog govornog područja i ubrzo mi je postalo jasno da ću morati promijeniti koncept bloga iz temelja. Odlučila sam pokrenuti novi blog koji će biti pisan na engleskom jeziku i biti dostupan i razumljiv posjetiteljima iz cijeloga svijeta. Blog je dobio novo ruho, novu domenu i novo ime i sada je sadržaj većinom napisan na engleskom, dok su recepti dostupni na engleskom i na hrvatskom jeziku. Blog sam nazvala "BakeNoir" jer sam na njemu željela ujediniti svoje dvije ljubavi – hranu i umjetnost, odnosno pečenje kolača i fotografiju hrane koja je zauzela važno mjesto u mom životu i prerasla u moju veliku strast.

P: Što kuhaš i koja je tvoja omiljena kuhinja?

Volim koketirati i eksperimentirati s različitim svjetskim kuhinjama i otkrivati nove kombinacije okusa. Posjedujem zavidnu kolekciju začina iz cijelog svijeta i ne mogu zamisliti kuhanje bez njih. Najviše volim azijsku i arapsku kuhinju. Ipak, najsretnija sam dok eksperimentiram s kolačima i slatkišima.

P: Sjećaš li se koje je prvo jelo koje si napravila i zbog njega bila jako ponosna?

Ne, ali se sjećam svog prvog većeg neuspjeha. To su bile knedle sa šljivama, koje su inače ispale jako ukusne, ali sam napravila grešku kad sam višak pospremala u zamrzivač. Umjesto da sam ih prvo zamrznula posložene na pladanj, ja sam svježe napravljene knedle strpala u jednu vrećicu za zamrzavanje i spremila u zamrzivač. Naravno da su se sve knedle zalijepile i da sam na kraju dobila jednu ogromnu amorfnu nakupinu knedli koju sam na kraju morala baciti jer nisam imala dovoljno veliki lonac da ju skuham.

P: Vjerujemo da je hrana koju spremaš vrhunska, ali ćeš nam morati otkriti što ti u kuhinji zadaje glavobolje?

Rijetko mi što zadaje glavobolje u kuhinji. Zapravo, u kuhinju bježim kad mi sve ostalo u životu zadaje glavobolje jer kuhanje i pečenje kolača moja su najbolja stres terapija.

P: Koji ti je začin najfiniji i zašto?

Najdraži začini su mi timijan, cimet, sjemenke koromača, crni papar i ljuta papričica.

P: Najdraži alat u kuhinji? (nama je ona "stiskalica" za mentu kada radimo Mojito)

Najdraži alati u kuhinji su mi silikonska spatula, brenner i kuhinjska vaga.

P: Vjeruješ li da ljudi kuhaju po tvojim receptima?

Znam da moji čitatelji kuhaju prema mojim receptima jer često dobivam povratne informacije o jelima i kolačima koje su isprobali.

P: Gdje crpiš inspiraciju za kuhanje?

Inspiraciju za kuhanje nalazim na tržnici, u trgovini, sadržaju svog hladnjaka i trenutnom raspoloženju. Važno mjesto tu imaju i mnogobrojni kulinarski blogovi koje pratim te kolekcija kuharica koje rado listam uz šalicu kave ili čaja.

P: Kakvu glazbu slušaš kada kuhaš ili kuhaš na suho?

Glazba zauzima važno mjesto u mom životu. Dolazim iz glazbene obitelji i već se dugi niz godina i sama bavim glazbom. Naime, pjevam u rock bendu "Stare Sove" i trenutno snimamo svoj prvi album. Glazbena podloga mi je i u kuhanju važna, a slušam uglavnom internet radio postaje koje puštaju rock.

Sada zamisli da Extravagant dolazi tebi na večeru. Što ćemo jesti od početka do kraja?

Moj meni za Extravagantnu večeru bio bi sljedeći:

Predjelo: kukuruzni mini tart s kruškama i gorgonzolom.

Glavno jelo: pečeni svinjski file s prilogom od pečenog komorača i jabuka te umakom od balzamičnog octa. Uz to bih poslužila još i hrskavu palentu s ružmarinom i salatu od rikule.

Desert: sočni čokoladni kolač s ciklom posluženi s domaćim mascarpone sirom i ušećerenom ciklom.

P: Najneobičnije jelo koje si pripremila?

S obzirom na to da često pripremam sve samo ne klasična jela, meni više niti jedna kombinacija nije neobična. Iz tuđe perspektive bi situacija vjerojatno bila drugačija.

Često koristim voće u slanim jelima i povrće u desertima. Na primjer, volim kombinirati kruške sa pljesnivim sirevima, ili mango, naranče i šipak kao dodatak raznim salatama. Ipak, mislim da je najneobičnije jelo do sada bio kolač od čokolade i cikle.

P: Ne bi bilo u redu a da intervju prođe, a da ne saznamo koje je tvoje najdraže jelo?

Nemam najdraže jelo. Volim jesti baš sve, a još više volim isprobavati nova i nepoznata jela.

P: Neka porukica za čitatelje (samo ne ona da je najbolje kuhati gol/gola)!

Budite smjeli, odvažni i znatiželjni u kuhanju! ■

MO Pregrada i Pregrada Vrhi

MR.SC. ROBERT BARIČEVIĆ

Kao i proteklih godina, funkcioniranje mjesnih odbora na području grada Pregrade i tijekom 2012. godine obilježeno je nedostatkom suradnje između struktura gradske uprave i mjesnih odbora. Korektna komunikacija između predstavnika Grada i mjesnih odbora ne postoji. Takva višegodišnja praksa stavlja veliki upitnik na svrhu postojanja mjesnih odbora u gradu Pregradi, budući da mjesni odbori ne mogu obavljati svoju osnovnu funkciju, a to je da budu spona između gradske vlasti i građana te da na taj način pridonose kvalitetnijem životu na području grada Pregrade.

S ciljem podizanja svijesti o načinu funkcioniranja mjesnih odbora u drugim jedinicama lokalne samouprave, predstavnici Mjesnog odbora Pregrada i Pregrada Vrhi sudjeluju u organizaciji tribine o funkcioniranju mjesnih odbora pod nazivom „Mjesni odbori - što želimo, a što imamo“, održanoj u gradskoj vijećnici 24. ožujka. Cilj tribine je edukacijom utjecati na odnos predstavnika gradskih vlasti prema mjesnim odborima. Gosti tribine bili su gradonačelnici grada Klanjca i Oroslavja, koji su prenijeli svoja iskustva o radu sa mjesnim odborima. Kao glavni zaključak tribine, važniji i od proračunskih sredstava dodijeljenih mjesnim odborima, nametnula se činjenica o značaju povezanosti i kvalitetne suradnje između predstavnika jedinice lokalne samouprave (grada) i mjesnih odbora. Ta je povezanost temelj funkcioniranja mjesnih odbora. Nažalost, u Pregradi ta komunikacija NE POSTOJI.

Povodom Dana planeta Zemlje koji se u cijelom svijetu obilježava 22. travnja, Mjesni odbor Pregrada i Pregrada Vrhi organizirao je akciju čišćenja okoliša. Akcija je organizirana s ciljem jačanja ekološke svijesti i promjene načina na koji se ljudi odnose prema okolišu. Poziv na akciju građanima Pregrade upućen je putem portala Pregrada.info, oglasnih stupova u Pregradi, izravnom komunikacijom te putem elektroničke pošte. Na poziv se odazvalo tridesetak građana i članova udruga s područja Pregrade, koji su se 22. travnja okupili na gradskom trgu. Cilj akcije bilo je sakupljanje otpada u šumama u neposrednoj blizini naselja Pregrada te čišćenje pješačkih ruta prema Kunagori i kapeli sv. Leonarda. Tijekom akcije sakupljeno je između 10 i 15 kubnih metara raznog otpada koji je sortiran te odvojeno odložen (staklo, metalni otpad, drveni otpad, ostalo). Više detalja o samoj akciji te galeriju fotografija možete pronaći na portalu Pregrada.info. Na razočaranje svih sudionika ove akcije, ali i drugih savjesnih građana Pregrade, proteklih mjeseci neodgovorni pojedinci ponovo su odložili otpad na neke lokacije očišćene u ovoj akciji. To ukazuje na potrebu edukacije građana o problemima povezanih s divljim odlaganjem otpada, ali i na pronalaženje načina na koji će

se takve radnje i pojedince sankcionirati. Usprkos činjenici da je otpad ponovo odložen na neke očišćene lokacije, plan predstavnika Mjesnog odbora Pregrada i Pregrada Vrhi je da ova akcija postane tradicionalna te se i idućih godina održava povodom Dana planeta Zemlje.

Potaknuti učestalim upitima sugrađana, vezanim uz održavanje i uređenje cesta i ulica na području grada Pregrade te izgradnju i održavanje javne rasvjete, predstavnici Mjesnog odbora Pregrada i Pregrada Vrhi, 6. lipnja 2012. godine održali su zbor građana pod nazivom: „Komunalna infrastruktura – održavanje prometnica i javna rasvjeta“ na kojem su sve zainteresirane sugrađane upoznali sa aktualnom situacijom, vezano uz problematiku uređenja prometnica i izgradnje/održavanja javne rasvjete na području grada Pregrade. Kako bi sugrađanima mogli pružiti konkretne odgovore na njihova pitanja, predstavnici mjesnih odbora u nekoliko su navrata, službenim putem, od gradonačelnice i gradskih stručnih službi tražili informacije o konkretnim provedbenim planovima za održavanje nerazvrstanih cesta i ulica u 2012. godini, međutim komunikacije između predstavnika Grada i Mjesnog odbora Pregrada i Pregrada Vrhi niti ovoga puta nije bilo.

Krajem 2012. godine, od svih mjesnih odbora na području grada Pregrade, predstavnici stručnih službi Grada zatražili su očitovanje o prioritetima u sanaciji postojećih cesta i asfaltiranju nerazvrstanih cesta i ulica. Nažalost, sukladno već ustaljenom načinu funkcioniranja Grada i pojedinaca u gradskoj upravi, niti ova aktivnost nije provedena transparentno ni uz kvalitetnu suradnju sa mjesnim odborima pa prioriteti mjesnih odbora nisu u potpunosti ispoštovani. Osim navedenog, na području uređenja i održavanja prometnica na području Mjesnog odbora Pregrada i Pregrada Vrhi, gradske službe nisu uvažile potrebe za sanacijom određenih prometnica kamenim materijalom te neke od prometnica, koje je prema traženju mjesnog odbora trebalo sanirati još u prvoj polovici 2012. godine, još uvijek nisu sanirane.

Kao zaključak, temeljem dosadašnjih iskustava u radu Mjesnog odbora Pregrada i Pregrada Vrhi te brojnih pokušaja uspostave suradnje sa predstavnicima gradske uprave, mogu jedino zaključiti da funkcioniranje mjesnih odbora na području grada Pregrade u budućnosti mora doživjeti značajne promjene ukoliko želimo da postojanje mjesnih odbora ima smisao definiran zakonskim okvirom Republike Hrvatske. Način na koji trenutno funkcioniraju mjesni odbori u „našoj“ Pregradi nije održiv niti ima smisla. ■

MO Kostel

Udruga kostelskih žena

Udruga kostelskih žena, koja je već predstavljena u jednom od prošlih brojeva kao primjer dobro organiziranog djelovanja žena na selu, nedavno je započela s jednom zanimljivom suradnjom. U pitoresknoj dolini rijeke Kupe, na samoj granici Hrvatske i Slovenije, smjestila se mala slovenska Općina Kostel. Ono što osim imena spaja ova dva mjesta jeste da i jedno i drugo imaju udrugu, odnosno u slovenskom slučaju Društvo kostelskih žena. Upravo su te dvije organizacije i njihovo zajedničko ime zaslužne za prvi kontakt koji se dogodio sasvim slučajno. Prije 5 godina na adresu Udruge kostelskih žena stigao je paket jedne poznate slovenske prehrambene tvrtke s nagradom koja je bila naslovljena na Društvo kostelskih žena. Ubrzo smo shvatili da se radi o organizaciji istog imena koja djeluje u Kostelu u susjednoj nam Sloveniji. Zanimljivo otkriće rezultiralo je odlukom da se uspostavi kontakt i ono što je započelo kao puka slučajnost, preraslo je u pravo prijateljstvo. Naše Kosteljanke već su u dva navrata ugostile slovenske Kostelčanke. Bile su naše gošće za Bijelu nedelju, a u svom drugom posjetu sudjelovale su na Berbi grojzda u Pregradi. Na Veliku Gospu, 2011. godine, Udruga kostelskih žena uzvratila im je posjet i sudjelovala na njihovoj velikoj kulturno-umjetničkoj manifestaciji „Tamburanje va Kostele“.

Kako je uopće moguće da dva tako udaljena mjesta imaju isti naziv, tj. riječ Kostel koja dolazi od lat. riječi castellum – tvrđava. Kroz tu riječ i nalazimo poveznicu - veliki burg smješten na brdu. Doduše ovaj u Sloveniji je gotovo u potpunosti očuvan. Trenutno je u fazi potpune obnove i rekonstrukcije. Nakon poznatog Starog grada u Celju, drugi je po veličini u susjednoj nam Sloveniji. No, malu Općinu Kostel (ima samo 700 stanovnika, što je nešto više od Kostela, Kostelskog i Brega Kostelskih), ne karakterizira samo taj Stari grad, nego i mnoštvo prirodnih ljepota. S obzirom na njihov položaj i blizinu rijeke Kupe, radi se i o poznatoj turističkoj destinaciji koja je znala dobro iskoristi svoje potencijale. Vrijedi spomenuti da na području općine postoji punionica vode s robnom markom „Costella“, a ima i ljekovita svojstva tako da je slovenski Kostel poznat i kao „dežela vode“.

Snježana Šoštarić- Drenški, predsjednica Udruge kostelskih žena, najavila je u budućnosti nastavak suradnje s prijateljicama iz Kostela. Nada se da će ovakav tip suradnje ulaskom Hrvatske u Europsku uniju dobiti još više na značaju. Osim druženja i međusobnih posjećivanja, možda se izrode i neki projekti koje bi ove dvije udruge mogle zajednički odraditi na korist mještana hrvatskog i slovenskog Kostela. ■

MO Sopot

Elizabeta Papeš

Vražja peć postoji otkako je svijeta i vijeka“, riječi su kojima započinje legenda vezana uz malenu spilju pokraj Sopota koja je nekad služila kao peć za proizvodnju vapna, materijala koji je prijeko potreban pri gradnji kuća i ostalih građevina, odakle je spilja dobila drugi dio imena – peć.

Legenda kaže da su se prije više od 300 godina događala razna priviđenja vraga kako sjedi na pećni. Mještani su ta priviđanja prenosili s koljena na koljeno, naglašavajući kako je, zbog straha, bolje ne prolaziti tamo noću.

Zbog sve većeg straha među mještanima, odlučeno je da će se na cestu koja vodi do Vražje peći postaviti kip sv. Mihaela, arkanđela koji je zaštitnik pećina i borac protiv zala. Vjerujući u sigurnost koju im on pruža, mještani su odlučili glavni oltar u crkvi u Sopotu posvetiti upravo njemu.

Jasno je da je već od davnina Vražja peć plijenila pažnju te je zbog svojih slapova i malog jezera, koje je služilo kao kupalište, bila mjesto okupljanja ne samo Pregrađana nego i stanovnika okolnih mjesta. Nažalost, kako je vrijeme prolazio tako je i Vražja peć bila sve zapuštenija te je mnogima služila kao mjesto za odlaganje raznog otpada... Branko Špoljar, sadašnji predsjednik Mjesnog odbora Sopot, prije nekoliko godina je pokrenuo inicijativu čišćenja i uređivanja prostora oko Vražje peći koju su podržali mnogi mještani, ali i mnogi ljudi iz susjede Slovenije. Posao je, kako sami kažu, bio naporan, ali se trud svakako isplatio. U čišćenje je uloženo 26 sati rada strojeva, a pomagalo je i 30-ak ljudi. Zahvaljujući njima, danas se tamo nalazi brana, dok je nekadašnje kupalište zamijenilo poveće jezero pored kojeg se nalazi velika livada i novoizgrađena sjenica. Time se otvara i mogućnost da Vražja peć postane turistička destinacija, budući da postoje svi preduvjeti: dobra priča (legenda o „Vražjoj peći“) i predivan prirodni okoliš. ■

Mladi jastrebovi

Denis Vincek

Ovo je prilika da najavimo novu, treću knjigu našega sugrađanina Denisa Vinceka - "Labirint zbilje i imaginacije" u kojoj je sabrano Denisovih 60-ak kolumni objavljenih u Večernjem listu, Zlatarskom kraju i Zagorskom listu, između 2008. i 2012. godine. Vincek obrađuje aktualne i neprolazne teme ljudskoga postojanja i opstojnosti. Recenzent knjige je prim. dr. sc. Rajko Fureš, dr. med, koji ističe da je Denisova knjiga najbolji dokument i svjedočanstvo u razobličavanju svakodnevnih prijetvornosti. "Pritom možemo ući u duše ogoljenih pozera koji nas svakodnevno, iz godine u godinu, iz desetljeća u desetljeće, bombardiraju u javnom i društvenom životu, gradeći u labirintu opsjena i rijetkih trenutaka svjesnosti samo sebi svojstven svijet utvara i prividа, svijet kojemu mi kao dezorijentirani statisti temeljem uvjetovanih refleksa bespogovorno plješćemo, klanjajući im se pritom", kaže dr. Fureš u recenziji koju je nazvao "Jedino istom protiv laži". U nakladi zlatarskoga Partenona knjiga će biti tiskana krajem ožujka. Likovno rješenje korica potpisuje prof. Zvonko Šarčević. Kolumna "Mladi jastrebovi", koju donosimo u ovom broju našeg lista, nije u knjizi, nego je napisana ekskluzivno za Pregrada.info. (Uredništvo)

Mladi znaju što žele i kako bi to trebalo izgledati, ali ne znaju artikulirati put do i te kako dobra cilja. Boje li se odgovornosti ili nemaju dovoljno snage pa ne vide, što bi se reklo, "zemlje na oranju", otvoreno je pitanje. Mnogi beskorisni potezi bodu ih u oči, ali ne ulaze u analitičke izazove i puštaju vremenu da ono nešto odradi za njih. Boje se biti Don Kihoti našega doba. A bez svega toga sve ostaje na mnogo riječi, bez pravoga sadržaja.

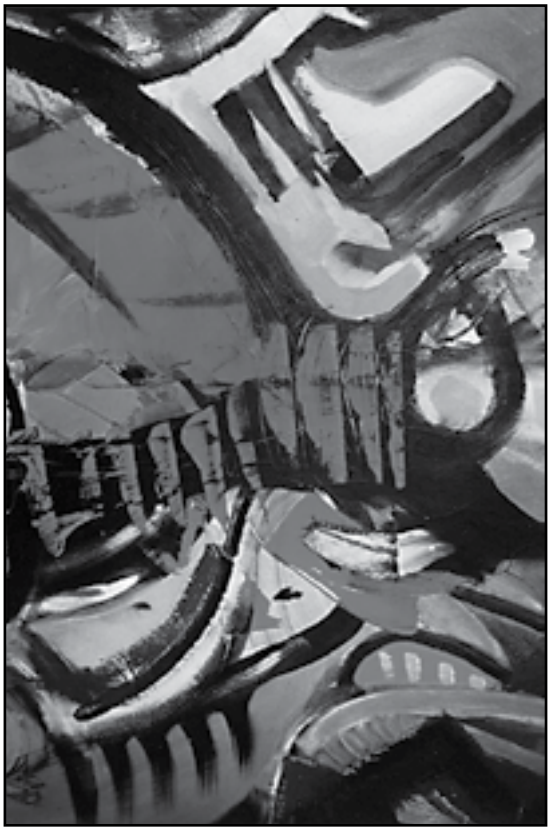

Razmislite, koliko je poteza povučeno a da njima uopće nismo zadovoljni. I ostalo je samo na konstataciji. Čeka se neka imaginarna godina koja će raspetljati čvor i donijeti čudotvorno rješenje. E, toga nema! Bez ukazivanja na naš lokalni problem, nema ništa. Bez analize, zašto, tko i kako snosi odgovornost za neželjene situacije, ne može se ni prstom maknuti. Bez traženja odgovornosti sve ostaje kako jest. Nema pomaka. Kao da je postojeće stanje jedino moguće. Često ima mnogo vike bez konkretnih poteza, pa i bez rezultata. Kruži se, kruži oko gorućih problema, ali i sve ostaje na tome.

Još nitko nije zagrizao u to koliko je oko nas osoba u sukobu interesa, što je s neiskorištenom društvenom imovinom, koliko vladaju samovolja i netransparentnost, jesu li svi potezi opravdani, prekraja li se možda čak lokalna povijest onako kako to odgovara (u ovome trenutku) nedodirljivima. Kao da se zaboravlja da vrijeme teče i sutra ne mora biti kao što je danas. Ali, samo vjerovati da će svatko žeti kao što je sijao, jalova je nada od koje se ne živi. A živi se od odrješitosti, od energičnosti i konkretnosti, a ne od bapske priče.

Dok mladi jastrebovi ne budu kljuckali bez prekida, ništa od boljitka. A za njega trebaju biti pripremljeni i kvalitetni kadrovi. Inače, sve je samo jalov posao. Pucanj u prazno. ■

Je li stvarno prije bilo bolje?

Tomislav Burić

Svakodnevno, u razgovoru, na televiziji, na radiju čujemo: "Prije je bilo bolje!" Pročitao sam neki članak na internetu kako je u zadnje vrijeme postalo jako popularno razgovarati o prošlosti, o boljim starim vremenima, o vremenima kada je sve bilo manje stresno, sigurnije i kada se budućnost planirala s manje straha i neizvjesnosti. Kad su se svi mogli nečemu nadati i kad su imali mogućnost ostvariti svoje snove. Autor članka napisao je da ljudi sjećanjem bježe u prošlost da bi bar na tren pobjegli iz sivila današnjice. Pročitavši članak baš me zaintrigiralo da li ljudi bježe u neku iluziju o boljoj prošlosti ili su to stvarno bila vremena kojih se vrijedi sjetiti. Ne bih želio ulaziti u analizu globalnog odnosno svjetskog stanja, želim se posvetiti lokalnoj situaciji, točnije našoj Pregradi.

Vrijeme prije drugog svjetskog rata

Iako je to vrijeme sad već jako daleko i nema više mnogo ljudi koji bi ga se sjećali, ostao je za njime pisani trag kao i pokoji objekt koji podsjeća na staru slavu Pregrade. Već 1857. godine Pregrada postaje kotarsko središte te je u kratkom vremenu izgrađeno nekoliko javnih zgrada, tj. zgrada općine, kotara, pošte i suda, što joj daje zamah za danji razvoj. Školstvo u Pregradi počinje 1843. godine, a moderna škola u centru sagrađena je tek 1909.g. Pregrada je tako davnih dana bila mjesto u kojemu je započela industrijska proizvodnja lijekova u Hrvatskoj, zahvaljujući Adolf pl. Thierry de Chateauvieux koji 1893.g. otvara tvornicu "K angjelu čuvaru".

U razdoblju između dva svjetska rata Pregrada je prema broju stanovnika bila najjače obrtničko središte u Hrvatskoj. 1942. godine Stjepan Tuđina kupuje pregradski ugljenokop, te u njemu pokreće ozbiljnu eksploataciju te tada jako važne rude. Mnogi ljudi iz pregradskog kraja (i šire) u njemu nalaze zaposlenje. Za potrebe ugljenokopa sagrađena je teretna žičara prema Rogacu koja je bila svojevrsno tehničko čudo. Pregračani i Pregračanke se angažiraju na kulturnom planu, tako da 1939. godine osnivaju društvo za uređenje i unapređenje Pregrade. Iste godine organizira se i prva manifestacija Berba grojzdja. Sve to vrijeme Pregradu je krasila Zagorska katedrala, jedan od najimpresivnijih sakralnih objekata u Zagorju, koja je blagoslovljena davne 1820. g. Nesretnim spletom okolnosti, planirana pruga iz Zaboka, preusmjerava se prema Krapini, tako da Pregrada ostaje prometno nepovezana te počinje njena stagnacija prema drugim zagorskim mjestima. Da je pruga stigla do nas u ono vrijeme, danas bi zasigurno postojala Pregradsko-zagorska županija, ali izgleda da je sudbina ipak favorizirala Krapinu.

Vrijeme socijalizma

Iako sam premlad da bih se sjećao tog vremena, imam osjećaj da ga poznajem vrlo dobro. Zašto je tome tako? Devedeset posto ljudi barem jednom u razgovoru kaže prije je bilo bolje misleći baš na to doba. Premda ima i onih koji to vrijeme nazivaju mračnim vremenima i koji na izraz prije je bilo bolje znanstveno odgovaraju da ljudski mozak prirodno briše ružna sjećanja i stvara dojam da je prošlost bila bolja nego što ona stvarno jest i da su to bila najgora vremena, da ljudi koji vjeruju da je socijalizam bio dobar, zapravo žive u nekoj amnezijsko-fantazijskoj zabludi. To je razlog zašto sam odlučio usporediti život u Pregradi iz sredine osamdesetih s ovim danas.

Počnimo od onoga što je svakoj osobi najvažnije, a to je posao i egzistencijalna sigurnost, a njega je osamdesetih godina bilo za sve, država je štitila radnička prava. U Pregradi su tad poslovale tri velike tvrtke, od kojih je do danas samo jedna preživjela. Njezino ime je OKI-ROTO koja danas zapošljava drastično manji broj ljudi nego prije. Unatoč tome, OKI je dobro prošao prema drugim mjesnim tvrtkama.

Prvi je danak pretvorbe platio Šavrić koji je prvi zatvoren i pretvoren u skladište. EMKA, koja je u to vrijeme laskavo nosila titulu tvornice s najvećim plaćama u jugoslavenskoj tekstilnoj industriji, a proizvodila je robu svjetskih marki i osiguravala 200 radnih mjesta, još je do prije par godina poslovala na aparatima, no i ona je zatvorila svoja vrata. U to vrijeme Pregrada se mogla pohvaliti novom osnovnom školom, novom ambulantom, zgradom policije kao i zgradom ureda za obranu. Kuće kod Bujanića nicale su jedne za drugom, stanovništvo je stalno bilo u porastu. Sve to ne zvuči nimalo loše, a pogotovo ne kao loša vremena.

Vrijeme prije krize

Recimo sada nešto o bližim boljim vremenima kojih se jako dobro sjećam, o onim godinama prije 2009. i izbijanja krize. Tada je svatko tko je želio raditi mogao pronaći posao. Trošilo se, skoro svatko se upustio u neki kredit, peglale su se kartice bez prevelikog razmišljanja, kupovali su se novi auti, putovalo se, šopingiralo itd. Strane banke su nam sve to omogućavale, nicale su kao gljive nakon kiše, bombardirajući nas reklamama za kredite. Sve je izgledalo tako lijepo i sigurno, svi su htjeli biti kao nasmiješeni ljudi s reklama.

U cijeloj toj situaciji i Pregrada je dobila svoj dio kolača. U gradu su se neke stvari počele pomicati: otvorilo se par novih poduzeća, krenuli su radovi na srednjoj školi, đačkom domu, Kuna parku, vodovodu prema okolnim mjestima, uredio se trg kao i muzej i knjižnica. I ono najvažnije. Sagradile su se dvije fontane. Ali nije se samo gradilo. Dom kulture se bespotrebno srušio. Nitko u toj prividnoj idili u našoj državi nije primijetio da je cijeli sistem samo grad na ledu, krhki balon od sapunice koji će se rasprsnuti. Odjednom je nastao kolaps u našoj državi. Počeli su se redati otkazi, a krediti i minusi su ostali, švicarci su porasli i mnogim ljudima život se pretvorio u pakao. Vlada nije pronašla nikakva rješenja, držala se stare škole hrvatske ekonomske politike te je dizala poreze i prodavala državne tvrtke.

U Hrvatskoj je zavladalo neko sivilo, pa tako i u našoj Pregradi. Gradske tvrtke počele su dijeliti otkaze, infrastrukturni projekti su stali, mnoge bitne stvari ostale su neriješene kao primjerice odvoz smeća po mjestima, postavljanje javne rasvjete, asfaltiranje i održavanje lokalnih cesta. Kuna park je zbog neodržavanja počeo propadati i postao je opasan za djecu. Plan o sređivanju odgovarajućeg prostora kao zamjene za srušeni Dom kulture, ostao je samo obećanje.

Sjaj fontana počeli su umanjivati veliki računi za njihovo održavanje. Dio suda preseljen je u Krapinu. Dvorac Bežanec zatvorio je svoja vrata i time smanjio turističku ponudu našeg mjesta. U Gradu nema sluha za financijsko podržavanje kulturnih sadržaja te je tako povorka za fašnik otišla u prošlost. Na Berbi grojzdja sve je manje poznatih estradnih imena.

Iz predpristupnih europskih fondova još se nije povukao nikakav novac da se nešto pokrene, a industrijska zona zjapi gotovo prazna. Samim time ne otvaraju se niti nova radna mjesta. Sve je manje mjesta za izlazak, a kulturnih sadržaja za mlade gotovo i nema. Predugo se u Pregradi ništa novo nije stvorilo. Ukoliko tako nastavimo polako i sigurno, Pregrada će postati grad spavaonica. Umjesto titule grada napretka dobit će titulu grada duhova. Nekako mi se ipak čini da su oni koji kažu da je prije bilo bolje u pravu. No, sve je stvar perspektive, a ovo je iz moje.

Možda je sva prošla vremena najbolje opisao Charles Dickens koji je svoj roman Priča o dva grada započeo rečenicom: “Bila su to najbolja i najgora vremena.” ■

Europska budućnost na pregradski način

Marko Vešligaj

Drage Pregrađanke i Pregrađani,

Jednom u svake četiri godine nalazimo se pred dvojbom. Na samo jedan dan vlastodršci gube vlast i predaju ju u ruke nama građanima, a na nama je da odlučimo želimo li promjenu ili možda želimo da se sve nastavi kao do sada. I dok će svatko od vas samostalno preispitati vlastite želje i potrebe te ocijeniti je li mu grad, odnosno gradska uprava pomogla ili odmogla u njihovom ostvarenju i učinila život lakšim i boljim. Za mene je odgovor na tu dilemu više nego očigledan – došlo je vrijeme za promjenu u Pregradi, došlo je vrijeme za novu upravu koja razumije potrebe svojih sugrađana.

Za nešto malo manje od četiri mjeseca, točnije 19. svibnja, svatko od nas će u vlastite ruke dobiti pravo da odlučuje o svojoj sudbini i kratkim potezom olovke na glasačkom listiću moći odabrati budućnost za svoju obitelj. Oni koji su zadovoljni s onime što im je gradska uprava osigurala, oni će svakako zaokružiti opciju „neka sve ostane isto“. No oni drugi, a sasvim je jasno da su takvi većina u Pregradi, morat će dobro promisliti koje im ime na glasačkom listiću osigurava promjenu. I to promjenu na bolje.

Oni koji su zadovoljni što je tek trećina nerazvrstanih cesta asfaltirana, što nemamo nogostupe kojima se naša djeca mogu sigurno koristiti bez stalnog straha od neopreznih vozača, oni će glasati da sve ostane isto. Oni koji misle da se teško zarađeni novci pregradskih poreznih obveznika ne trebaju uopće ulagati u osnovnu školu u koju idu naša pregradska djeca, oni će glasati da sve ostane isto. Oni koji smatraju da Pregradi ne trebaju novci koje za razvoj lokalnih sredina nudi Europska unija, oni će glasati za isto. Oni koji su navikli na neaktivnost u poslovnoj zoni, oni će glasati da sve ostane isto.

No, svi ostali moraju dobiti mogućnost da biraju nešto bolje, moraju dobiti priliku da glasuju protiv neaktivnosti, nezainteresiranosti i neznanja. Zbog tih ljudi odlučio sam se kandidirati za gradonačelnika Pregrade jer smatram da oni imaju pravo dobiti gradonačelnika kojem je stalo da Pregrada dobije više jer i zaslužuje više.

Mi Pregrađani smo radišni, pošteni ljudi i smatram da imamo pravo na gradsku upravu koja će svima omogućiti dostojanstven život od vlastitog rada. Nije nam dovoljno da imamo ušminkan samo središnji gradski trg jer ljudi žive i u selima - Benkovu, Bušinu, Cigrovcu, Gorjakovu, Gabrovcu, Klenicama, Kostelu, Kostelskom i Bregima Kostelskim, Marincima, Martiša Vesi, Maloj i Velikoj Gori, Pavlovcu, Plemenščini, Sopotu, Stipernici, Svetojurskim Vrhima, Valentinovu, Vinagori,Višnjevcu, Vojsaku, Vrhima Pregradskim i naravno najviše njih u naselju Pregrada. U svim tim naseljima trebali bi imati jednako pravo na asfaltirane puteve, uređena autobusna stajališta, nogostupe. Jednako pravo na vrtić i osnovnu školu uređenu našim teško zarađenim novcem, jednako pravo na nova radna mjesta koja se otvaraju u poslovnoj zoni. Svi bi trebali jednako profitirati od projekata koje financiraju državne tvrtke i EU. Pregrada zaslužuje gradonačelnika koji će se posvetiti tom poslu, a ne gradonačelnicu koja ima dobro plaćeno i odgovorno radno mjesto u Srednjoj školi, a onda nakon radnog vremena vodi grad bez vizije, volje i vremena da nešto napravi.

Moja vizija Pregrade nadilazi samo dobro posloženu gradsku upravu i kvalitetno vođeno naše komu-

nalno poduzeće Niskogradnju. Ona nadilazi dobro osmišljen gradski proračun i pravedno trošenje novca poreznih obveznika koje se podrazumijeva kad vlast ima poštene namjere i dobre kriterije.

Ja vidim Pregradu kao mjesto koje kvalitetnim projektima privlači ulaganja u gospodarstvo, u turizam, u javne potrebe.

Javne potrebe poput uređenja višenamjenskog kulturnog centra namijenjenog udrugama civilnog društva za njihove programe, ali i pogodnog za amatersku i gostujuću profesionalnu kazališnu ponudu dok istovremeno funkcionira i kao kino ili npr. koncertna dvorana.

Vidim Pregradu kao mjesto u kojem prosperiraju mali obiteljski pansionski objekti koji vikendom privlače izletnike iz Zagreba ili Slovenije na uživanje u nedirnutoj prirodi Kunagore, kušanju najboljih zagorskih vina i razgledavanje muzeja, Zagorske katedrale, Kostelgrada, Bežanca, vinagorske crkve sv. Marije od Pohoda…

Pregrada treba postati mjesto gdje poduzetnici dolaze poslovati zbog kvalitetne infrastrukture i prijateljskog odnosa gradske uprave, koja svako novootvoreno radno mjesto nagrađuje poticajnim oprostom dijela komunalnih obveza.

Vidim Pregradu kao mjesto u kojoj naši mladi sugrađani rado zasnivaju obitelj i ne iseljavaju u potrazi za egzistencijom.

U narednim mjesecima ću svoju viziju pretočenu u konkretan program pokušati približiti vama dragi Pregrađani jer želim čuti i vaša mišljenja i prijedloge. Jedno je sigurno, Pregrada će dobiti vlast i gradonačelnika kakvog zaslužuje i kakvog želi, a ja ću uložiti svu svoju energiju da vas uvjerim kako je moja vizija razvoja Pregrade realna, održiva i pravedna jer vaše glasove želim dobiti na programu.

Želim da naredni izbori budu svojevrsni referendum oko novog puta za Pregradu. Referendum o smjeru kojim će naš voljeni grad ubuduće krenuti. Možemo izabrati da „sve ostane isto“ ili možemo birati europsku budućnost na pregradski način. ■

kolumne

Imaš 100% pravo na nenasilje

Tajana Broz

Žene i djevojčice, a zatim i djeca općenito, diljem svijeta izloženi su raznim oblicima fizičkog, seksualnog, psihološkog i ekonomskog zlostavljanja. Nasilje predstavlja najčešći oblik kršenja ljudskih prava u Europi! Svake godine u Hrvatskoj gotovo 17000 žena žrtve su nasilja u obitelji.

Od 2008. do 2010. godine 46 žena ubili su njihovi partneri ili drugi članovi obitelji. U Krapinsko-zagorskoj županiji policija godišnje zabilježi oko 700 slučajeva nasilja u obitelji. U periodu 2008. - 2010. prema podacima četiri zagorska centra za socijalnu skrb u skloništa je smješteno 18 žena i 25 djece s područja Krapinsko-zagorske županije. Prema podacima Policijske uprave KZŽ na području PU Pregrada u 2011. godini evidentirano je pet kaznenih dijela nasilničkog ponašanja u obitelji, a podneseno je 77 optužnih prijedloga zbog prekršaja vezano uz nasilje u obitelji (pod kaznenim dijelom se smatra izrazito teško djelo nasilja te su predviđene daleko veće kazne nego kod prekršajnih dijela). U 2012. godini smanjio se broj kaznenih dijela na jedno, ali se značajno povećao broj prekršajnih dijela. Podneseno je 112 optužnih prijedloga zbog prekršaja iz članka 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Proteklih smo mjeseci bili svjedoci slučajeva užasavajućeg nasilja nad ženama i djecom. Od ubojstva žene u Osijeku, silovanja djevojke u Splitu, ubojstva djeteta u Čakovcu do zanemarivanja, podvođenja te smrti djeteta u Slavonskom Brodu. U nekim od ovih, ali i drugim slučajevima, zakazale su prije svega institucije, ali ponekad i elementarna građanska solidarnost. Mnogi još uvijek nasilje u obitelji smatraju privatnom stvari te se u slučajevima kada posredno ili neposredno svjedoče nasilju ne žele miješati iako na taj način ponekad mogu nekome spasiti život. S druge strane, nerijetko i kada se umiješaju i reagiraju, institucije ne obavljaju svoj posao ažurno i savjesno što obeshrabruje građanke i građane da im se obrate. Jednako tako mnogi ne prepoznaju da su zapravo žrtve nasilja te postoji niz mitova o nasilju nad ženama – da su žrtve same tražile ili željele nasilje, da je nasilje nešto što se događa samo u problematičnim obiteljima, da je potrebno trpjeti nasilje kako bi djeca imala oca i slično. Što su zapravo činjenice?

Nasilje nije izolirani privatni problem nekog para ili obitelji. Korijeni nasilja nad ženama leže duboko u strukturi društva u kojem su žene i djeca oni manje moćni, oni slabi i oni nad kojima treba vršiti kontrolu i moć. Društvo je to koje nas uči o (ne)prihvatljivosti nasilja. Sjetimo se samo koliko puta maloj djeci, ali i tinejđerima govorimo rečenice kao što su: "Normalno je da se tuku, dečki će uvijek biti dečki", "Tko se tuče taj se voli" ili "Ljubomora je znak da te voli", čime već u najranijoj dobi šaljemo djeci poruku da je nasilje prihvatljiv dio života muškaraca te da su čupanje, guranje i kontrola znak muške ljubavi prema ženama.

Nadalje, za nasilje je odgovoran nasilnik, a ne žrtva. Alkohol i opojne droge nisu uzroci već okidači nasilnog ponašanja. Odrasle osobe su te koje imaju sposobnost kontroliranja vlastitog ponašanja, emocija, bijesa, ljubomore te sposobnost pronalaska načina za mirno rješavanje sukoba. Činjenica je da osobe koje vrše nasilje u obitelji mogu bez problema biti nenasilne u svim drugim područjima života, no obzirom da pristupaju obitelji kao svom vlasništvu te članovima/cama obitelji kao onima koji su slabiji i manje moćni. Tu pokazuju svoje pravo lice i koriste nasilje kako bi učvrstili svoju moć i/ili iskalili svoje frustracije.

Kada je u pitanju seksualno nasilje kao zasigurno jedno od najbrutalnijih oblika nasilja nad ženama postoji vrlo česta tendencija da se za nasilje okrivi žrtva koja je bila navodno izazovno obučena, konzumirala alkohol, stopirala, hodala noću sama mračnim ulicama i slično. Ovdje valja imati na umu da NE znači NE uvijek i u svim okolnostima. Svaka seksualna radnja protiv ženine volje je seksualno zlostavljanje, neovisno o tome da li su osobe u braku ili vezi. Opće rašireno vjerovanje da je seksualno nasilje nešto što čine manijaci u mrkloj noći, potpuno je pogrešno. U više od 80% slučajeva žene su silovane od muškarca kojega poznaju i kome vjeruju, od čega 45% čine njihovi trenutni partneri.

Odrastanjem u nasilnoj obitelji djeca prije svega uče biti nasilna. Od najranije dobi dobivaju poruku da je nasilje prihvatljiv način rješavanja problema te da je nasilje protiv žena "normalno". To dovodi do međugeneracijskog prijenosa nasilja. Postoji velika vjerojatnost da će to dijete kad odraste također u svojoj obitelji koristiti nasilne obrasce ponašanja.

Na kraju, mnogi se uvijek pitaju zašto žene to trpe, kažu da im nasilje odgovara jer u protivnom bi sigurno otišle. No to nije tako jednostavno. Žene koje ostaju u nasilnoj vezi najčešće to čine radi niza povezanih društvenih, ekonomskih i kulturoloških razloga: nemaju kamo otići, vjeruju da je održavanje braka nužno pod svaku cijenu, ne žele djeci oduzeti oca, srame se zbog zlostavljanja, boje se da će biti odbačene od obitelji i okoline, boje se za svoj život i život svoje djece. One također vjeruju u mnoge mitove o nasilju i umjesto da krive nasilnika, krive sebe. Jednako tako, nasilje često dovodi do izolacije žrtve, do prekida njezinih društvenih veza i ona se osjeća posve sama na cijelom svijetu i zapravo jedina osoba koja je uz nju je taj isti nasilnik koji ugrožava njezino zdravlje i život.

U Krapinsko-zagorskoj županiji od listopada 2012. godine djeluje SOS telefon za žene žrtve nasilja koji vodi CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje iz Zagreba u suradnji s Krapinsko-zagorskom županijom. Linija 049 639 281 je otvorena utorkom i četvrtkom od 16-18 sati. Svakodnevno se savjeti i podrška mogu primiti putem telefona sos@cesi.hr. Građanke i građani koji jesu žrtve nasilja ili sumnjaju da se nasilje dešava u njihovoj blizini, mogu se javiti na telefon kako bi dobili podršku, savjet ili informaciju. Ako jednostavno imaju potrebu s nekim razgovarati o svojim iskustvima, neka se slobodno jave. Pozivi SOS telefonu u potpunosti su anonimni! ■

Nasilje nad ženama i djecom može biti:

Psihičko nasilje: primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje i napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrdnim imenima, uhođenje ili uznemiravanje preko sredstava za komuniciranje, elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način kao i ograničavanje komuniciranja s trećim osobama, izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja.

Fizičko nasilje: primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije, npr. guranje, udaranje, šamaranje, gušenje, davljenje, fizičko zadržavanje, pritiskanje, štipanje, fizičko sprječavanje kretanja, grebanje, protresanje, paljenje cigaretom, trganje odjeće s osobe, gađanje predmetima, bacanje ili uništavanje stvari u kući.

Ekonomsko nasilje: oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine, zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine, oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci.

Seksualno nasilje: bilo koji seksualni čin, pokušaj ostvarivanja seksualnog čina, neželjeni seksualni komentar ili prijedlog koji je usmjeren protiv osobe i njezine seksualnosti, a koji može počiniti druga osoba bez obzira na odnos sa žrtvom ili situaciju u kojoj se nalaze.

Kako smo postali zarobljenici

Krešimir Topić

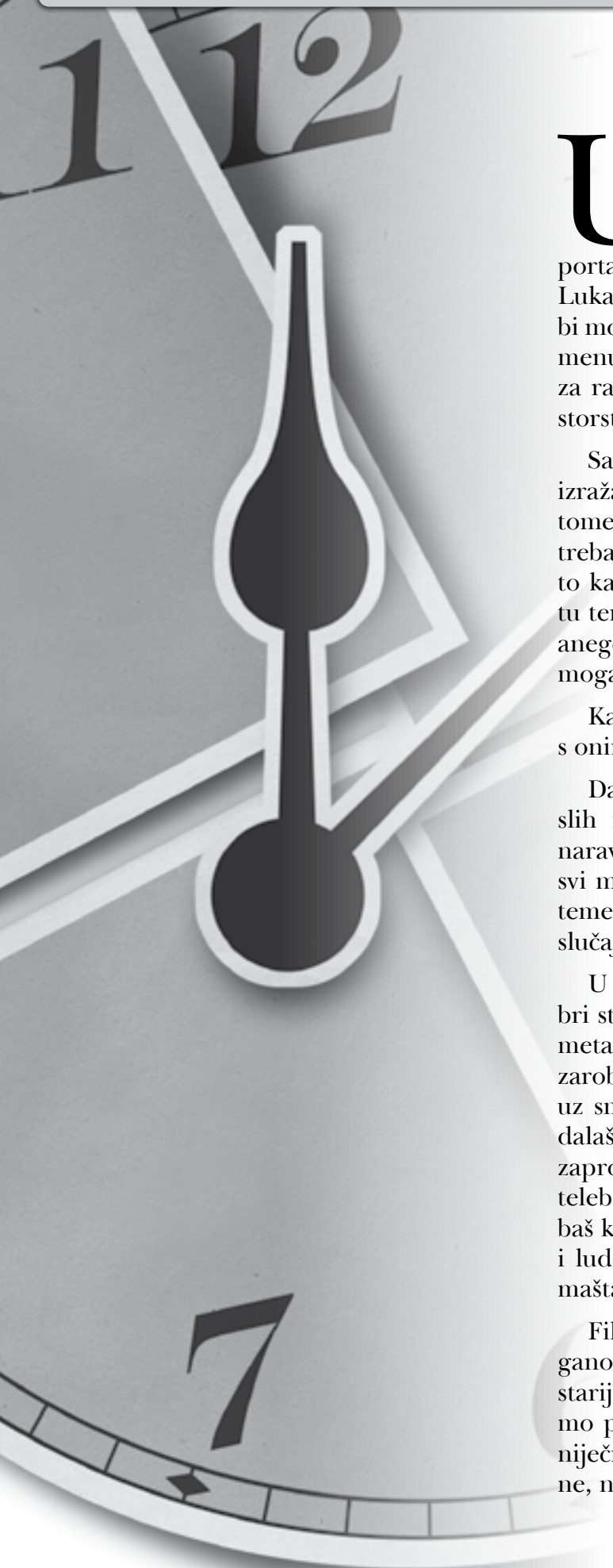

Upornim nagovaranjima usprkos, dugo je trajalo moje odupiranje marketinško dobro osmišljenim nutkanjima da se prihvatim pisanja kolumne, koje je suptilno ponavljao urednik portala, kad god bismo se našli na kavi ili sreli u gradu. Lukavo je predočavao dobre strane, zanemarujući sve što bi moglo biti negativno, a naravno da nije pomišljao spomenuti mi teškoće kad nakon duge apstinencije sjedneš za računalo, a nedostaje inspiracije i/ili zanatskog majstorstva…

Sad sam za tipkovnicom, u nultom pokušaju suvislog izražavanja, gledam kako riječi teško izlaze, razmišljam o tome kako ga moram pitati kakav prored, koliko teksta treba, kako urediti… Uh, ma nije važno! Riješit ćemo to kasnije, kad se nađemo, a sad navaljujem na poznatu temu, zadanu davnih dana, kad sam ispričao zgodnu anegdotu, a on se, mlad i perspektivan, dosjetio da bih je mogao pretočiti u kolumnu...

Kao što svi znate, svaka prava priča bi trebala započeti s onim: „Bilo jednom…“, a tako je i s ovom…

Dakle, bili jednom neki prijatelji, nas četvorica odraslih muškaraca, u nekom kafiću za stolom i pričali, naravno o ženama. Ionako je općepoznata činjenica da svi muškarci svijeta imaju dvije stalne, zapravo, ključne teme, žene i sport! Neki put su povezane, no u ovome slučaju pričali smo baš o ženama.

U razgovoru se nismo oko svega slagali, no kad je dobri stari Ivek postavio pitanje: “Dečki, koji je od vas pametan da zna točan čas kad mu je žena shvatila da ga je zarobila za čitav život?“ Nastao je prvo tajac, a zatim svi, uz smijeh i cerekanje stanemo izvaljivati svakojake budalaštine, kao da je to bilo onda kad smo je (prvi puta!) zaprosili, te onda kad nas je prvi put vidjela kako je zatelebano gledamo, pa, možda malo mudrije, da je to bilo baš kad se rodilo dijete… Budite sigurni da je svakakvih i ludosti i mudrosti izgovoreno, a zna se da je ljudska mašta bezgranična!

Filozofski mudroslovno nastrojeni se Ivek samo lagano smješkao, podsmjehivao, jer je on kao ipak nešto stariji i iskusniji od nas, pa zbog toga mi „mladi“ nemamo pojma, dok je neprestano češkajući bradu i klimao niječno glavom uz standardni, pomalo iritirajući: „Ne, ne, ne, ne! “

Kad smo sve zalihe misli, ideja i nazovi mudrosti potrošili, posve klonula duha potpisali smo kapitulaciju jer su nas ovi intelektualni napori smoždili… (Ne moram pisati kako smo rješavali mentalni zamor jer se podrazumijeva, da je po mjestu radnje iliti po defaultu određen oralni način uzimanja tekućih medikamenata protiv iscrpljenosti!)

Nakon nađe bezidejne predaje, praveći se da je svu pamet svijeta pobrao svojim „veličanstvenim rođenjem“, uz bogato životno iskustvo pedeset godišnjaka, naš će stari prijatelj točno ovako: „Dečki moji, pa kak' ste tak bedasti?! Žene su skužile da ste zarobljenici, posve u njihovim rukama, na milost i nemilost, odmah, a najkasnije u ponoć iza vjenčanja!“ Uz to je slijedilo slijedeće objašnjenje: „Ionako je svejedno kad se dogodi, no dok u noći svadbenoga pira žena osjeća i zna da se pretvaraš u njenog zarobljenika,ti u sebi razmišljaš o pravoj muškarčini utjelovljenoj u tvojoj osobi, nenadmašnom i neodoljivom zavodniku, a zapravo je prava istina jako daleko: a to je da ni ona ni ti niste u pravu!“

Nakon upita kako to misli, završio je: „Prije nego počnete hodati, pokušate saznati sve o onoj koja vam se sviđa. Informirate se gledajući, kod prijatelja, na bilo koji način gdje se može doći do kakve informacije o zanimljivoj osobi. I ne budite glupi, važi i za cure i dečke! Uvijek se dogodi da je netko više, a netko manje popularan, no kad započnete svoju vezu, stvari se polako počneju glihati, sređivati same po sebi. Svi oko vas su, svjesni toga da se prilagođavate jedno drugome, da mijenjate običaje i navike prema onome drugome i da je to skroz normalno. Jedno vas dvoje u glavi ima kaos i ništa ne kuži pa mislite tko zna kaj! Kad napokon, nakon svega i svačega, dužeg ili kraćeg vremena, ipak dođe do sretnog događaja, vašeg vjenčanja, onda stvari postaju zanimljive! Do nedavno cura, a sad žena, uvijek, ali baš uvijek, znajte da je to najkasnije na svadbi i to do ponoći onog dana kad ste se vjenčali, pomisli i shvati, zapravo dođe joj do glave, da više neće morati prolaziti posebne rituale spremanja za izlaske s tobom, da može nositi udobniju odjeću, podnositi tvoju glupu rodbinu i da te je zapravo, o tome vam cijelo vrijeme i govorim, zarobila zauvijek! Naravno da istovremeno i ti, bedaček, misliš da bude i za tebe bolje jer je ionak' sve gotovo i riješeno time što si rekao sudbonosno da, pa si je „kao“ zarobio i više ne moraš zrihtan s njom na čagu i to baš kad na TV-u igra Barca. Pred njenom mamom ne moraš izigravati finoću, a pred ocem mudrost i ozbiljnost, a o podrigivanju i puštanju vjetrova da ne govorim… Svak' misli svoje, a na kraju vam je to nula-nula; ona misli da te je zarobila, a ni ti se po ničemu ne razlikuješ od drage ženice pa misliš da si ti nju stavio pod ključ, u zarobljeništvo! Prava je istina da ste oboje dobili, a ne zarobili!

Sretni su svi kojima su srca zarobljena, ma kad se to dogodilo, makar i u ponoć na dan vjenčanja!

I na kraju je poentirao: „To im, dragi dečki, ni po cijenu gubitka života, ni da vas deneju na galge, pa ni onda, nikad nemojte priznati! Ha,ha, ha…“

Mi smo se začuđeno gledali, prasnuli u smijeh, a onda ipak priznali da ima nekaj u tome, no to je bila greška jer nam je prouzročilo kataklizmičke užase ponovne ponosne elaboracije što se pretvorilo u beskrajno dugu sagu o pameti, iskustvu, mudrosti i kajjaznam čemu sve ne…

Razumljivo je da je to druženje završilo kako i sva prava druženja u ugostiteljskim ustanovama završavaju, no tome unatoč mi je ta anegdota ostala u memoriji te sam je poslije, razgovarajući s drugima, kako muškarcima, a tako i ženama, upotrebljavao kao dobar šlagvort zafrkancije, muško-ženskih podbadanja i nadmudrivanja.

Zbog svega toga je postavljam ovdje, pokušavajući joj dati neku univerzalnost, da se odnosi i na muškarce i na žene, te vas, poštovani čitatelji, znatiželjno pitam: „Kada ste shvatili da vas je vaš bračni partner/ica zarobio za vijeke vjekova?“

Kako mi je skoro pedeset, koristim mogućnost da, po uzoru na svog prijatelja dometnem: Sretni su svi kojima su srca zarobljena, ma kada se to dogodilo, makar i u ponoć na dan vjenčanja! ■

NK Pregrada - tablice jesenskog dijela

DRUGA ŽNL SENIORI

1. OŠTRC	11	8	1	2	20	11	25
2. MLADOST MB	11	7	3	1	26	9	24
3. VATROGASAC	11	8	0	3	21	15	24
4. TOPLICE	11	7	2	2	25	17	23
5. IVANČICA	11	7	0	4	24	15	21
6. SLOGA	11	6	2	3	20	10	20
7. PREGRADA	11	3	3	5	17	22	12
8. MLADOST B	11	3	3	5	15	21	12
9. OROSLAVJE	11	2	2	7	15	24	8
10. MATIJA GUBEC	11	2	2	7	14	24	8
11. ĐALSKI	11	2	1	8	16	23	7
12. LOBOR (-1)	11	1	1	9	9	31	3
	132	**56**	**20**	**56**	**222**	**222**	**187**

PRVA ŽNL JUNIORI

1. KLANJEC	12	10	2	0	43	10	32
2. RUDAR M	12	9	1	2	42	18	28
3. STUBICA	12	8	1	3	34	16	25
4. MLADOST	12	7	2	3	39	22	23
5. IVANČICA	12	6	1	5	35	30	19
6. TONDACH	12	5	1	6	33	25	16
7. RADOBOJ	12	4	1	7	30	38	13
8. INKOP	12	4	1	7	34	43	13
9. OROSLAVJE	12	3	4	5	15	35	13
10. OŠTRC	12	3	3	6	26	34	12
11. PREGRADA	12	3	3	6	25	37	12
12. JEDINSTVO	12	3	1	8	24	37	10
13. MLADOST MB	12	2	1	9	14	49	7
	156	**67**	**22**	**67**	**394**	**394**	**223**

PRVA ŽNL PIONIRI

1. MLADOST	11	9	1	1	52	11	28
2. SCHIEDEL	11	9	1	1	36	12	28
3. OROSLAVJE	11	6	2	3	35	20	20
4. JEDINSTVO	11	6	2	3	27	15	20
5. KLANJEC	11	5	3	3	24	16	18
6. TONDACH	11	5	2	4	20	13	17
7. INKOP	11	5	0	6	29	34	15
8. PREGRADA	11	4	0	7	20	29	12
9. RUDAR M	11	4	0	7	16	38	12
10. STUBICA	11	2	3	6	12	27	9
11. IVANČICA (-3)	11	3	1	7	18	34	7
12. OŠTRC	11	0	1	10	13	53	1
	132	**58**	**16**	**58**	**302**	**302**	**187**

PRVA ŽNL ML. PIONIRI

1. JEDINSTVO	10	8	1	1	25	16	25
2. PREGRADA	10	7	0	3	30	19	21
3. TONDACH	10	6	1	3	26	12	19
4. GAJ	10	6	1	3	28	21	19
5. MLADOST	10	5	1	4	31	16	16
6. IVANČICA	10	5	0	5	32	23	15
7. RUDAR M	10	4	1	5	18	25	13
8. OROSLAVJE	10	3	2	5	21	20	11
9. STRAŽA	10	3	2	5	13	22	11
10. MLADOST MB	10	2	1	7	8	36	7
11. KLANJEC	10	1	0	9	8	30	3
	110	**50**	**10**	**50**	**240**	**240**	**160**

PRVA ŽNL LIMAČI "A"

1. PREGRADA	10	9	1	0	58	2	28
2. MLADOST	10	8	1	1	50	10	25
3. JEDINSTVO	10	8	0	2	45	12	24
4. ZAGOREC	10	8	0	2	32	11	24
5. PREGRADA II	10	5	1	4	26	23	16
6. TOPLICE	10	5	0	5	24	24	15
7. KLANJEC	10	4	0	6	18	27	12
8. OMLADINAC	10	2	1	7	18	54	7
9. RADOBOJ (-1)	10	2	0	8	23	35	5
10. ZAGOREC VT	10	1	1	8	8	55	4
11. STRAŽA	10	0	1	9	3	52	1
	110	**52**	**6**	**52**	**305**	**305**	**161**

PRVA ŽNL VETERANI

1. ZAGOREC	13	11	2	0	41	10	35
2. RADOBOJ	13	9	1	3	37	29	28
3. OROSLAVJE	13	8	2	3	24	16	26
4. VATROGASAC	13	8	1	4	51	26	25
5. MLADOST	13	7	2	4	18	15	23
6. MLADOST B	13	7	1	5	20	17	22
7. STRAŽA	13	5	6	2	35	19	21
8. JEDINSTVO	13	6	0	7	27	24	18
9. RUDAR D	13	5	1	7	21	28	16
10. SCHIEDEL	13	4	0	9	20	39	12
11. STUBICA	13	3	1	9	18	37	10
12. PREGRADA	13	3	1	9	16	37	10
13. KLANJEC	13	2	3	8	19	31	9
14. MLADOST MB	13	2	1	10	17	36	7
	182	**80**	**22**	**80**	**364**	**364**	**262**

ŽNK Pregrada

Zlatko Šorša

Nakon završenog jesenskog dijela natjecanja u 1. HNL za žene igračice ŽNK Pregrada zauzele su dobro 5. mjesto kao i juniorke-kadetkinje.

Uz dobru igru koju su pružale ove jeseni pregradskim nogometašicama stigla su i dva vrijedna priznanja. Prvo je firma GOTRA logistika u vlasništvu Trajanke i Gordana Javorića darivala s kompletnom sportskom opremomom (komplet dres, zimska jakna, svečana i radna trenirka, šuškavac, torba i kapa) sve igračice i stručni stožer.

Iz Športske zajedni KZŽ, ŽNK Pregrada je u izboru najboljih sportaša i sportašica u 2012. godini u kategoriji ženskih ekipa osvojio drugo mjesto. ■

SENIORKE

1.	OSIJEK	8	8	0	0	71:1	24
2.	AGRAM	9	6	1	2	27:24	19
3.	RIJEKA JP	8	5	0	3	14:22	15
4.	DINAMO	9	4	1	4	16:15	13
5.	*PREGRADA*	9	4	0	5	15:24	12
6.	VIKTORIJA	9	1	0	8	11:42	3
7.	MARJAN -1	8	1	0	7	8:34	2

PIONIRKE-KADETKINJE

1.	AGRAM	8	6	1	1	66:9	19
2.	DINAMO MAKSIMIR	7	5	1	1	41:15	16
3.	RIJEKA JACK POT	7	5	0	2	17:17	15
4.	TRNJE	8	2	2	4	9:25	8
5.	*PREGRADA*	8	1	2	5	11:42	5
6.	LEPOGLAVA	7	1	0	6	2:33	3

Seniorke ŽNK Pregrada

BakeNoir.com: Medena pita

Monika Topolko

Medena pita je u našoj obitelji konstanta, a ja je posebno volim u vrijeme božićnih blagdana. Mamin stari recept, inače samo po sebi jedinstven u odnosu na druge klasične recepte za taj kolač, prije nekoliko godina preuzela sam u svoje ruke i isprobala ga u međuvremenu mnogo puta. S vremenom sam u recept uvela neke izmjene i iz iskustva naučila neke trikove koji vam mogu olakšati pripremu i koji će pomoći da pita ispadne mekana, prhka i oku ugodna.

Kore

- 3 žlice mlijeka
- 3 žlice ulja
- 150g šećera
- 2 žlice meda
- 400g brašna
- 1 žlica sode bikarbone
- 1 jaje

Krema

- 500ml mlijeka
- 150g šećera
- 1 vanilin šećer
- 6 žlica grisa
- 200g maslaca
- 2 žlice kakaa
- 2 žličice ruma

Mlijeko, ulje, med i šećer kuhajte na laganoj vatri dok se šećer ne otopi. Maknite s vatre. U vruću smjesu dodajte brašno pomiješano sa sodom i razmućeno jaje.

Rukama zamijesite glatko tijesto. Pokrijte krpom i ostavite 10-15 min da se opusti. Tijesto podijelite na 4 jednaka dijela i svaki razvaljajte u tanku koru. Pecite svaku koru posebno na 180°C oko 5 min na preokrenutom limu za pečenje.

Za kremu zakuhajte mlijeko, šećer i vanilin šećer i dodajte gris. Kuhajte dok se ne zgusne, maknite s vatre i ohladite. U ohlađenu kremu umiješajte rum i pjenasto umućeni maslac. U jednu trećinu kreme umiješajte kakao. Prvu koru poškropite s malo ruma i premažite polovicom bijele kreme. Poklopite drugom korom i opet poškropite rumom. Koru premažite tamnom kremom i poklopite trećom korom. Nju također poškropite rumom i premažite ostatkom bijele kreme.

Pitu završite posljednjom korom, poškropite rumom, pokrijte prozirnom folijom i stavite u hladnjak preko noći da kore omekšaju. Narežite na kocke i pospite šećerom u prahu. ■

Cesarec Tehno-Promet d.o.o.

Elementi ugođaja života / Elements of Lifestyle

Stjepana Radića 19, 49218 Pregrada, Tel: 049-377-775 Fax: 049-377-776

www.trgovina-cesarec.com cesarec.tehno.promet@kr.t-com.hr

Poštovani kupci, Cesarec Tehno-Promet povoljno nudi bijelu tehniku, male kućanske aparate, pribor za kućanstvo, štednjake na kruta goriva renomiranih domaćih i svjetskih proizvođača. Za Vas smo pripremili sniženja i do 50%. Iz ponude izdvajamo:

SET POSUĐA OD NEHRĐAJUĆEG ČELIKA KH 1658 7 DIJELNI

~~299,00 kn~~ 149,00 kn

SET POSUĐA OD KARBONSKOG ČELIKA SA STAKLENIM POKLOPCIMA 7 DIJELNI,EMAJLIRANO,MOGUĆNOST KUHANJA NA INDUKCIJU

~~399,00 kn~~ 299,00 kn

SET POSUĐA OD NEHRĐAJUĆEG ČELIKA SA STAKLENIM POKLOPCIMA HOBERG CLASSIC ROYAL 10 DIJELNI, DODACI OD 18 KARATNOG ZLATA

~~529,00 kn~~ 399,00 kn

EKPRES LONAC BEEM VITAL X PRESS 6L S POSUDOM ZA CJEĐENJE I STALKOM

~~749,00 kn~~ 599,00 kn

SET TAVA BEEM CARBON LITE TURBO 5 DIJELNI S TRI TAVE, LOPATICOM I POKLOPCEM

~~289,00 kn~~ 199,00 kn

HLADNJAK KÖRTING KT 3143 W ENERGETSKI RAZRED A

Već od **38,00 kn** mjesečno*

1.199,00 kn

10 %

za gotovinsko plaćanje

1.079,10 kn

ŠTEDNJAK NA KRUTA GORIVA HERAKLEA 51
8 kW, LIJEVI ili DESNI

Već od **64,00 kn** mjesečno*

1.999,00 kn

10 %

za gotovinsko plaćanje

1.799,10 kn

MOTORNA PILA IMEX MAČ 50 CM, SNAGA 3 KS

Već od **38 kn** mjesečno*

1.199,00 kn

20 %

za gotovinsko plaćanje

959,20 kn

PERILICA RUBLJA GORENJE W 72Y2
7 kg, 800 OKRETAJA
ENERGETSKI RAZRED A+

Već od **97,00 kn** mjesečno*

2.799,00 kn

20 %

za gotovinsko plaćanje

2.239,20 kn

Umirovljenicima odobravamo popust od 10% na sav asortiman.**

Mogućnost plaćanja na rate na 12, 36 ili čak do 60 mjeseci. Akcija traje do 10. ožujka 2013.

* Navedene cijene vrijede za Mastercard karticu Zagrebačke banke za kredit od 36 mjeseci. **Popusti se ne odnose za proizvode koji su na akciji.